

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

A. OBECNÁ ČÁST

I. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)

1 Důvod předložení

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

1.2 Identifikace problémů

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „návrh zákona“) se předkládá v souvislosti s novým přístupem k pobočkám zahraničních bank ze států mimo EU/EHP (dále také „pobočky zahraničních bank ze třetích zemí“) a nezbytnými technickými úpravami. Důvodem předložení návrhu zákona je především potřeba revidovat podmínky vstupu zahraniční banky se sídlem ve třetí zemi, která hodlá provádět bankovní činnosti na území České republiky (dále jen „ČR“) prostřednictvím své pobočky, a pravidla, která tyto banky, resp. jejich pobočky budou dodržovat při své činnosti.

Většina stávajících regulatorních pravidel upravujících založení a činnost poboček zahraničních bank ze třetích zemí v ČR byla přijata v průběhu devadesátých let a ani po vstupu ČR do Evropské unie (dále jen „EU“) v květnu 2004 nebyla uzpůsobena novým podmínkám a nereagovala na vývoj v bankovním sektoru. Ukazuje se, že platná právní úprava v této oblasti v mnoha ohledech neodpovídá potřebám bankovního dohledu.

V současnosti na českém bankovním trhu nepůsobí žádná pobočka zahraniční banky ze zemí mimo EU/EHP. Přesto je žádoucí stanovit v této oblasti taková pravidla, která vytvoří rovné podmínky pro subjekty bankovního sektoru a zajistí stabilní, důvěryhodné a konkurenční bankovní prostředí.

Návrhem zákona se současně odstraňují některé věcné nedostatky či nesrovnalosti v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,

ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), a zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“), s cílem eliminovat neodůvodněné rozdíly v regulaci bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

Návrhem zákona rovněž dochází ke změně zákona o bankách a zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, za účelem umožnit zpravodajským službám při splnění stanovených podmínek přístup k informacím, které jsou předmětem bankovního tajemství bez souhlasu klienta. Zpravodajské služby budou oprávněny požadovat poskytnutí zprávy o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem obchodního tajemství, pouze po předchozím povolení soudu.

1.3 Zdůvodnění potřeby konat

1.3.1 Změny v přístupu k pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí

Vstup zahraničních bank na český trh prostřednictvím poboček byl umožněn v roce 1992, kdy nabyt účinnosti zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.¹ Při formulování podmínek pro působení poboček na našem trhu byl především sledován cíl otevřít český bankovní trh renomovaným zahraničním subjektům, a tím podpořit a urychlit transformační proces české ekonomiky. Současně bylo záměrem vytvořit určitý protipól dominujícím českým, a v té době ještě i slovenským, bankám a posílit tak konkurenční prostředí, které by přispívalo k rozšíření spektra bankovních služeb o služby chybějící na našem trhu a ke zvýšení kvality poskytovaných bankovních služeb a produktů. Od zahraničních bank se rovněž očekávalo, že prostřednictvím kvalifikovaného vedení, implementace standardizovaných postupů řízení včetně obchodní kultury přispějí ke zvýšení celkové úrovně bankovníctví a pomohou ji přiblížit úrovni vyspělých států. Zahraniční banky, které v ČR postupně začaly zřizovat své pobočky, pocházely výhradně ze zemí EU a sledovaný záměr naplňovaly. K tomu přispívala i skutečnost, že česká bankovní legislativa se postupně sblížovala s legislativou EU a pro vstupující subjekty představovala transparentní a stabilní právní prostředí.

Podmínky pro udělení licence zahraniční bance pro její pobočku byly od počátku devadesátých let do roku 2002 v zásadě stejné. Až novela zákona o bankách provedená v roce 2002 přinesla zásadní kvalitativní změny, a to zejména v oblasti prevence proti vstupu netransparentních a nekontrolovatelných skupin na náš trh. Do zákona o bankách byla zapracována řada nových podmínek pro udělení licence, kterými byly např. důvěryhodnost zahraniční banky a její dostatečná finanční síla s ohledem na rozsah podnikání pobočky, průhlednost skupiny s úzkým propojením, možnost výkonu bankovního dohledu nad touto skupinou, či požadavek týkající se skutečného sídla zahraniční banky. V návaznosti

¹ Předchozí právní úprava, zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelních, neumožňovala založit pobočku zahraniční banky.

na provedené změny došlo i ke změnám náležitostí žádosti o licenci, dříve upravené opatřením, nově vyhláškou.

Vstup ČR do EU k 1. květnu 2004, kdy vstoupila v platnost smlouva o přistoupení ČR k EU, znamenal z hlediska vstupu poboček zahraničních bank na náš trh zásadní zlom. Banky z členských zemí EU a EHP od tohoto data využívají tzv. evropský pas, na jehož základě mohou v jiném členském státu EU vykonávat své bankovní aktivity na základě licence vydané orgánem dohledu země jejich sídla, a nepotřebují tedy pro své pobočky licenci hostitelského státu. Podmínky pro udělení povolení působit jako pobočka zahraniční banky jsou od tohoto data aplikovatelné pouze na banky se sídlem mimo EU/EHP. Tyto podmínky, které byly v zásadě koncipovány pro zahraniční banky se sídlem v EU, popřípadě pro jiné renomované zámořské banky, se však po vstupu ČR do EU nezměnily a lze je považovat za velmi liberální, avšak plně respektující zásadu, že režim pro pobočky zahraničních bank se sídlem ve třetích zemích nesmí být liberálnější, než je režim aplikovaný na pobočky zahraničních bank se sídlem ve třetích zemích.

V ČR jsou podmínky pro udělení licence zahraniční bance pro její pobočku upraveny v ustanovení § 5 zákona o bankách. Skutečnosti, které musí žadatel o licenci v žádosti prokázat, a výčet příloh, které musí předložit, jsou upraveny v § 6 vyhlášky České národní banky č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky (dále jen „vyhláška“). V ustanovení § 7 vyhlášky je stanoven minimální objem finančních zdrojů poskytnutých zahraniční bankou pobočce působící v ČR, který v současné době činí 150 mil Kč, a je tak výrazně nižší, než minimální výše základního kapitálu bank, která je stanovena na 500 mil. Kč. Pokud žadatel splní podmínky stanovené zákonem o bankách a předloží žádost obsahující náležitosti předepsané vyhláškou, žádost o licenci nemůže být zamítnuta. Na udělení licence nemá např. žádný vliv, zda žadatel pochází ze země, jejíž právní řád zajišťuje provádění bankovního dohledu srovnatelného s dohledem prováděným v ČR, nebo ze země, kde je regulace a výkon dohledu kvalitativně na horší úrovni. Přitom pravděpodobnost, že se do problému dostane banka se sídlem v zemi, kde výkon dohledu neodpovídá požadavkům a postupům uplatňovaným v ČR resp. EU, je výrazně vyšší. V zásadě lze konstatovat, že stávající podmínky jsou poměrně lehce splnitelné pro jakoukoli zahraniční banku.

Pobočka zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP působící v ČR (ačkoli se zapisuje do obchodního rejstříku) nemá právní subjektivitu a je pouze organizační složkou zahraniční banky. Tato pobočka tedy nemá vlastní kapitál jako banka, právnická osoba, založená podle českého právního řádu. Nicméně podmínkou udělení licence zahraniční bance pro její pobočku je dostatečný objem a průhlednost původu finančních zdrojů poskytnutých zahraniční bankou její pobočce s ohledem na rozsah a rizikovitost podnikání pobočky.

Pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP jsou ze zákona povinny se účastnit systému pojištění vkladů v ČR. To neplatí pouze v případě prokázání, že systém pojištění vkladů, kterého jsou účastny, zaručuje oprávněným osobám nejméně stejný stupeň ochrany jako právo EU.

V případě prohlášení konkursu na zahraniční banku přechází právo nakládat s majetkovou (konkursní) podstatou a výkon práv a plnění povinností, včetně těch, které byly v dispozici pobočky, na zahraničního insolvenčního správce v zemi sídla zahraniční banky. Dnem, ke kterému zahraniční banka pozbude ve státě svého sídla licenci, zaniká automaticky ze zákona též licence udělená zahraniční bance pro její pobočku v ČR.

Podle české právní úpravy je rovněž možné vyhlásit na pobočku zahraniční banky konkurs, resp. pokud by byly naplněny právní předpoklady úpadku, lze úpadek pobočky zahraniční banky řešit pouze konkursem.² Vzhledem k tomu, že neexistují žádné zkušenosti v této oblasti, není jasné, jakým způsobem by takovýto konkurs skutečně probíhal, včetně toho, zda by se finanční prostředky poskytnuté zahraniční bankou pobočce skutečně staly součástí majetkové podstaty pobočky.³ Zákonná možnost vyhlásit konkurs na pobočku zahraniční banky v zásadě představuje pouze čistě teoretickou záležitost, neboť pobočka z jakékoliv země je právně neoddělitelnou částí příslušné zahraniční banky. Pokud by se tedy pobočka zahraniční banky dostala do finančních problémů, měla by jí mateřská banka poskytnout finanční pomoc. Za tohoto předpokladu by se pobočka zahraniční banky neměla dostat do předkonkursní či konkursní situace, pokud v ní není samotná banka a pokud správně a efektivně fungují nastavené kontrolní mechanismy uplatňované zahraniční bankou.

1.3.2 Technické změny

Platná právní úprava v zákoně o bankách, v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech a v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu obsahuje některé věcné nesprávnosti, které jsou příčinou nedůvodných rozdílů v přístupu k regulaci bank a spořitelních a úvěrních družstev. Jedná se zejména o nesrovnalosti v obsahu jednotlivých činností, jež mohou být předmětem bankovní licence, nejednotnou úpravu ukládání opatření k nápravě v rámci zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech či chybějící povinnost družstevních záložen zavést účinný postup pro vyřizování stížností klientů. Žádoucí je rovněž zjednodušit postup pro banky při podávání žádostí o povolení k výkonu některých činností a umožnit České národní bance (dále jen „ČNB“) odejmout udělený souhlas dohlíženým subjektům v případech, kdy žadatel v žádosti uvedl nepravdivé údaje nebo podstatné údaje zamlčel.

² Ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“) o konkursu pobočky zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP zapracovávají zejména článek 19 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí. Smyslem je zajistit, že pohledávky věřitelů budou moci být poměrně uspokojeny z výnosů zpeněžení majetkové podstaty týkající se pobočky zahraniční banky bez ohledu na to, zda příslušný soud v zahraničí prohlásí konkurs na tuto zahraniční banku.

³ Tento závěr byl v zásadě potvrzen při jednání s představiteli Komory specialistů na krizové řízení a insolvenční, na kterou se přibližně před dvěma lety obrátila ČNB.

1.3.3 Přístup zpravodajských služeb k informacím, které jsou předmětem bankovního tajemství

Zpravodajské služby jsou státními orgány, které jsou zřízeny k získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu ČR. Vzhledem k tomu, že činnosti, jejichž odhalování je v působnosti zpravodajských služeb, vyžadují ke své realizaci většinou značné finanční krytí, mají informace, které jsou předmětem bankovního tajemství, pro zpravodajské služby velký význam. V rámci stávající právní úpravy však povinnost banky poskytnout zprávu o záležitostech klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, není zakotvena.⁴

Navrhuje se proto zakotvit do zákona o bankách povinnost banky podat zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, bez souhlasu klienta také na písemné vyžádání zpravodajské služby. Riziko zneužití tohoto institutu bude eliminováno tím, že bude podrobena kontrole soudní mocí, kdy podání žádosti o poskytnutí zprávy o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem obchodního tajemství, bude podléhat povolení předsedy senátu Vrchního soudu v Praze.

Vzorem je úprava použití zpravodajské techniky podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, a podle zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství. Návrh vychází z toho, že právní úkony, jimiž zpravodajské služby zasahují do základních lidských práv a svobod, budou právně upraveny podle jednotného schématu.⁵

Odůvodnění žádosti zpravodajské služby bude zpravidla utajované, bude obsahovat informace získané utajovaným způsobem, u nichž platí, že s každou další osobou, která se s jejich obsahem seznámí, dojde k ohrožení zájmu sledovaného zpravodajskou službou, což je zvlášť závažné vzhledem k ochraně informačních zdrojů. Proto ani banka nebude mít možnost seznámit se s obsahem odůvodnění rozhodnutí o povolení k poskytnutí zprávy. Účastníkem řízení tak bude pouze zpravodajská služba, u které se předpokládá odbornost v dané věci, neuplatní se tedy např. ani zastoupení v řízení ani institut poučení účastníka. Proces vydání povolení se tak v podstatě omezí na podání zdůvodněné žádosti zpravodajskou službou, její posouzení soudem, které bude spočívat ve vyhodnocení dokumentů dodaných zpravodajskou službou a následné rozhodnutí. Výslovně se navrhuje, aby proti rozhodnutí soudce nebylo možno podat opravný prostředek.

1.4 Popis cílového stavu

V obecné rovině představuje vstup pobočky zahraniční banky na trh vždy zvýšené riziko. Hostitelský orgán dohledu pobočky zahraniční banky nemůže ovlivnit nepříznivou finanční situaci zahraniční banky směřující k úpadku vzniklou v důsledku nefungujících nebo neexistujících kontrolních a řídicích mechanismů uplatňovaných zahraniční bankou nebo

⁴ Omezení bankovního tajemství vůči zpravodajským službám je zakotveno v mnoha právních rádech států Evropy, např. v Německu, Maďarsku, Slovensku, Itálii.

⁵ Povolování zpravodajské techniky touto cestou se v praxi již osvědčilo a nečiní žádné problémy.

domovským dohledem. Stávající insolvenční zákon rovněž nepředstavuje pojistku, jak zachránit případně zdravou pobočku, pokud je její centrála v problémech.

Uplatňování regulatorních požadavků na pobočku zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP je dáno především právní rovinnou, kdy ČNB v pozici hostitelského orgánu dohledu nese odpovědnost za vstup pobočky do sektoru, nad jejíž činností pak vykonává dohled.⁶

Výsledná pravidla uplatňovaná na pobočky zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP by měla zaručovat důvěryhodný a stabilní bankovní sektor v ČR, rovné konkurenční podmínky a zabezpečovat přiměřenou výchozí ochranu vkladatelů, věřitelů a spotřebitelů bankovních služeb. Měla by být zvýšena ochrana bankovního sektoru a potenciálních vkladatelů před vstupem poboček bank z ekonomicky nebo politicky nestabilních zemí a zemí s nízkou nebo netransparentní úrovní dohledu bankovních subjektů.

Současně by potenciální zájemci pocházející ze zemí mimo EU/EHP, kteří uvažují podnikat na území ČR, měli být motivováni spíše k založení dceřiné společnosti namísto zřízení pobočky. ČNB by tak nad činností takového subjektu mohla vykonávat plnohodnotný dohled.

Cílem je revidovat pravidla uplatňovaná na pobočky zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP a zpřesnit stávající právní úpravu tak, aby byla srozumitelná, konzistentní, umožňovala efektivní výkon dohledu a poskytovala účastníkům trhu dostatečnou právní jistotu.

1.5 Rizika spojená s nečinností

V souvislosti s identifikovanými problémy současného právního stavu byla analyzována rizika případné nečinnosti, tj. ponechání dosavadního stavu a neprovedení žádných zásahů. Rizika byla analyzována za účelem posouzení, zda náklady spojené s případnými zásahy resp. řešením problémů budou dostatečně opodstatněné a účelné, resp. zda přínosy změn převáží nad případnými náklady.

1.5.1 Změny v přístupu k pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí

Současný právní stav nereflexuje vývoj, jímž bankovní trh prošel od devadesátých let, a zejména od vstupu ČR do EU v roce 2004. Stávající podmínky pro vstup zahraniční banky na český bankovní trh jsou poměrně liberální resp. nastavené tak, že jsou splnitelné v zásadě jakoukoliv zahraniční bankou, čímž není vyloučen vstup rizikových subjektů a spotřebitelé bankovních služeb tak nejsou dostatečně ochráněni. Ostatní důvěryhodné banky by se případně mohly dostat do konkurenční nevýhody. Současné podmínky by potenciálně mohly představovat riziko pro finanční stabilitu. Stabilita bankovního sektoru a ochrana vkladatelů a spotřebitelů služeb bankovních subjektů by za stávajících podmínek pro vstup poboček bank se sídlem mimo EU/EHP nebyla zaručena. Byly by snadno ohrožitelné vstupem zahraničních

⁶ Podle platné právní úpravy je zahraniční banka povinna předložit současně se žádostí o licenci prohlášení orgánu bankovního dohledu ze země sídla zahraniční banky, že nad pobočkou bude vykonávat bankovní dohled.

bank z politicky a ekonomicky nestabilních zemí, s nedostatečnou úrovní bankovního dohledu, který neodpovídá pravidlům a požadavkům dohledu v zemích EU.

1.5.2 Technické změny

Zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech a zákon o podnikání na kapitálovém trhu obsahují některé nekonzistentnosti, nepřesnosti a věcné nesprávnosti způsobené především četnými, tématicky zaměřenými novelami vedoucími ke změně textu jen ve vybraných částech zákona. Tyto nedostatky je třeba napravit, neboť jejich neodstranění by mohlo do budoucna způsobovat problémy s výkladem zákona. Mohlo by docházet k nenaplnění účelu zákona, pravidla a požadavky stanovené zákonem o bankách by nebyly řádně naplňovány. Ve výsledku by tento stav mohl způsobovat i nedostatečnou právní jistotu tržních subjektů. Současně je třeba také odstranit nedůvodné rozdíly v přístupu k regulaci bank a spořitelních a úvěrních družstev.

1.6 Dotčené skupiny

Pro účely dopadové studie byly vymezeny tři skupiny subjektů, kterých se novela přímo či nepřímo dotkne. U těchto níže uvedených skupin jsou posuzovány dopady návrhu zákona:

- Česká národní banka
- Instituce⁷
- Spotřebitelé (příjemci finančních služeb)

1.7 Konzultace

Gestorem návrhu předkládaného zákona je Ministerstvo financí. Návrh byl připraven gestorem ve spolupráci s Českou národní bankou.

2 Varianty, přínosy, náklady a návrhy řešení

2.1 Změny v přístupu k pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí

2.1.1 Pravidla EU pro pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP

Evropská legislativa v zásadě nestanoví žádná závazná pravidla pro zacházení s pobočkami ze třetích zemí. Článek 38 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu pouze stanoví členským státům povinnost neuplatňovat vůči pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí pravidla, která by je zvýhodňovala před pobočkami bank se sídlem v členských zemích EU. Současně je stanovena povinnost sdělit veškerá povolení udělená pro pobočky zahraničních bank ze třetích zemí Evropské komisi (EK) a Evropskému bankovnímu výboru (EBC), od 1. 1. 2011 též Evropskému orgánu pro bankovníctví (European Banking Authority - EBA).

⁷ Institucí se pro účely tohoto dokumentu rozumí banka nebo zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo.

V důsledku neexistence jednotných pravidel v rámci EU jsou v jednotlivých členských státech uplatňovány k pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí rozdílné přístupy.

Pravidly upravujícími činnost poboček zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP v jednotlivých členských zemích EU se zabýval Evropský bankovní výbor (dále jen „EBC“) v březnu roku 2007 na základě informací zjištěných v rámci šetření provedeného Výborem evropských orgánů dohledu (CEBS, od 1. 1. 2011 European Banking authority - EBA).⁸

V rámci šetření bylo zjištěno, že členské státy většinou umožňují působení poboček zahraničních bank ze třetích zemí na základě licence (resp. autorizace). S výjimkou tří členských států jsou pobočkám zahraničních bank ze třetích zemí ve všech zemích EU udělovány výjimky z plnění mnoha povinností, a to za předpokladu existence srovnatelného dohledu v dané třetí zemi (tj. v dané zemi existuje úprava podnikání v oblasti bankovníctví, která odpovídá postupům dohledu a požadavkům podle výše zmíněné směrnice EU) nebo na základě vzájemnosti, tedy když třetí země uplatňuje stejné zacházení ve vztahu k pobočkám bank z daného státu Evropské unie. Výjimky z povinností pobočky nejčastěji znamenají možnost upustit od požadavků na dodržování pravidel kapitálové přiměřenosti či pravidel angažovanosti.

EBC na uvedeném jednání nerozhodl o žádné iniciativě, která by vedla k legislativní úpravě přístupu poboček ze třetích zemí na finanční trh EU a podmínkách jejich činnosti. V dalším období se touto otázkou již nezabýval.

Na základě šetření provedeného CEBS byly analyzovány režimy přístupu k pobočkám zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP v členských státech, které se zúčastnily uvedeného šetření. Výsledky této analýzy byly vzaty do úvahy při formulování návrhů řešení přístupu k pobočkám bank se sídlem mimo EU/EHP.

Z výsledků šetření o přístupu orgánů dohledu k pobočkám zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP vyplynulo následující:

1) Dotační kapitál

Většina zemí (Francie, Lucembursko, Španělsko, Řecko, Holandsko, Polsko, Maďarsko, Island, Slovinsko a Polsko) vyžaduje „dotační kapitál“. Výše tohoto „dotačního kapitálu“ se v jednotlivých zemích liší a pohybuje se od 1 do 18 mil. EUR. Nejnižší „dotační kapitál“ vyžaduje Francie, pět zemí stanovuje „dotační kapitál“ vyšší než 5 mil. EUR, z nich Španělsko 18 mil. EUR. Pouze Velká Británie spolu s několika menšími zeměmi (Irsko, Kypr, Malta, Bulharsko) nevyžadují, aby pobočka měla „dotační kapitál“ od svojí ~~centrály a neuplatňují na ni~~ pravidla kapitálové přiměřenosti a limity angažovanosti.

⁸ CEBS a jeho expertní skupina Groupe de Contact (GdC) provedla dvě šetření v lednu a březnu 2007. Vypovídací schopnost druhého šetření, které se již ve větší míře zaměřilo na detailnější informace týkající se různých aspektů obezřetných pravidel aplikovaných na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP, je do určité míry ovlivněna skutečností, že se ho aktivně zúčastnilo pouze 11 zemí, což je 41 % zemí EHP.

2) *Ring-fencing*

Ring fencingem se rozumí možnost v případě likvidace banky oddělit aktiva a pasiva pobočky od centrály banky. Výsledky šetření ukázaly, že v některých zemích existuje mechanismus umožňující oddělení aktiv a pasiv pobočky od centrály banky (Řecko, Lucembursko, Španělsko, Polsko, Slovinsko, Maďarsko a Německo). Dotační kapitál v takovém případě plní roli regulatorního kapitálu. V každé zemi je však takový mechanismus nastaven jiným způsobem a praktické zkušenosti s takovým postupem prozatím neexistují.

3) *Pravidla kapitálové přiměřenosti*

Země požadující „dotační kapitál“ uplatňují pravidla kapitálové přiměřenosti na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP v podstatě stejně jako na banky, nicméně některé státy (Francie, Lucembursko, Španělsko a Řecko) umožňují vyjmutí z režimu uplatňování pravidel kapitálové přiměřenosti na základě stanovených podmínek a od výkonu dohledu upouští. V takovém případě však pravidelně prověřují, zda skutečnosti, na jejichž základě byla poskytnuta výjimka z uplatňování pravidel, stále trvají. Země nevyžadující, aby pobočka měla „dotační kapitál“ od svojí centrály, přirozeně neuplatňují ani dodržování pravidel kapitálové přiměřenosti.

4) *Pravidla angažovanosti*

Přístup k dodržování pravidel angažovanosti⁹ je identický s přístupem k dodržování kapitálové přiměřenosti. Většina zemí reguluje u poboček zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP angažovanost spolu s kapitálovou přiměřeností. Holandsko a Island nevyžadují dodržování pravidel angažovanosti požadují však dodržování kapitálové přiměřenosti. Tyto země pro účely angažovanosti používají stejné definice kapitálu jako pro banky. Španělsko uvedlo, že lze použít kapitál centrály banky. Řecko sdělilo, že když je pobočka zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP vyjmuta z kapitálové přiměřenosti, tak musí dodržovat angažovanost a může k tomu použít kapitál centrály banky.

5) *Pravidla likvidity*

Povinnost dodržovat pravidla likvidity je pro pobočky zahraničních bank ze zemí EU/EHP stanovena směrnicí. Pro pobočky ze zemí mimo EU/EHP nesmí být stanoven liberálnější režim než pro pobočky zahraničních bank ze zemí EU/EHP, proto musejí být pravidla likvidity aplikována i na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP, a to minimálně v rozsahu uplatňovaném na pobočky zahraničních bank ze zemí EU. V oblasti regulace likvidity uvedly všechny dotázané země, že likviditu u poboček regulují, a většinou platí stejná pravidla jako pro banky. Pouze ve dvou zemích (Velká

⁹ Tato pravidla stanoví objem expozic, např. úvěrů, který může mít regulovaný subjekt, v daném případě pobočka, ve vztahu ke svým klientům, firmám aj. Tento objem se odvíjí od kapitálu, který je vymezen pro regulatorní účely (základní kapitál, rezervy, nerozdělený zisk z předchozích období, podřízený dluh aj.)

Británie a Řecko) je možné vyjmout pobočky z aplikace pravidel likvidity. Rozsah uplatňování požadavků na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP je odvislý od míry centralizace řízení likvidity a případně od rizika konvertibility měny státu zahraniční banky na měnu státu, kde působí příslušná pobočka.

6) Ostatní pravidla obezřetného podnikání

Dodržování ostatních pravidel obezřetného podnikání (tj. zejména požadavky na řídicí a kontrolní systém, pravidla proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, reportování a uveřejňování informací) je vyžadováno od poboček zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP ve stejném rozsahu jako od bank. V některých zemích však existuje možnost aplikovat výjimky. Výjimky jsou zpravidla založeny na reciprocitě, na které se dohodnou příslušné země, nebo výsledku testu srovnatelnosti dohledu v dané třetí zemi a zemích EU, jehož standard však v rámci EU není přesně definován.¹⁰ Nicméně hlavní principy posuzování srovnatelnosti dohledu země sídla zahraniční banky a hostitelské země jsou v rámci EU víceméně podobné.

2.1.2 Návrh možných variant řešení

Při řešení otázky pravidel vstupu poboček zahraničních bank se sídlem mimo EU resp. EHP na bankovní trh ČR bylo i s ohledem na přístup uplatňovaný v jednotlivých členských zemích EU zvažováno několik variant, přičemž byla respektována zásada, že na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP se neuplatňuje výhodnější zacházení, než které platí pro pobočky zahraničních bank z EU.

Pokud se týká přístupu k pobočkám bank ze zemí EU, podle směrnice 2006/48/ES tyto pobočky podléhají dohledu, který je vykonáván příslušným orgánem v zemi sídla centrály pobočky. Výjimkou je dohled nad pravidly likvidity, který je v kompetenci orgánu dohledu země, kde pobočka působí. Tedy tyto pobočky nepodléhají povinnosti dodržovat pravidla kapitálové přiměřenosti nebo angažovanosti.

Varianta 0 – ponechání současného stavu

Nulová varianta není vzhledem k výše uvedeným rizikům, která jsou spojena s ponecháním stávajícího stavu, proveditelná a není proto vhodným řešením.

Varianta 1 – zákaz vstupu pobočkám zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP

Administrativně nejméně náročnou, avšak variantou krajní, by bylo zakázat vstup pobočkám zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP na finanční trh v ČR. Tato varianta by však představovala porušení závazků vyplývajících z členství ČR v OECD a závazků vůči WTO/GATS.

¹⁰ Směrnice 2006/48/ES stanoví v tomto ohledu obecnou podmínku, např. za účelem příznivějšího zacházení s expozicemi vůči centrální vládě a centrální bance ve třetí zemi, že příslušné orgány třetí země používají opatření pro regulaci a dohled alespoň na téže úrovni jako ve Společenství viz. Příloha č. IV, bod 5.

V případě OECD by teoreticky prosazení zamezení fungování poboček zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP bylo uskutečnitelné, znamenalo by to ale zahájit jednání s OECD. Reakce mezinárodní komunity na postoj ČR by byly pravděpodobně negativní, neboť navrhované opatření je přísné, a mohlo by být vnímáno jako protekcionistické. Přímá restrikce zakládání poboček zahraničních bank ze zemí mimo EU se nejeví podle práva EU jako schůdná. Žádoucího výsledku je zřejmě možno dosáhnout vhodně zvolenými omezovacími pravidly, která by však neměla mít diskriminační charakter. Ustanovení GATS sice umožňují odlišné zacházení s pobočkami zahraničních bank v rámci integračního seskupení a mimo něj, nicméně záleží na rozhodnutí příslušného seskupení, zda tuto možnost využije.

Právo EU podle čl. 64 odst. 1 Smlouvy o fungování EU rovněž neumožňuje rozšiřovat omezení v oblasti volného pohybu kapitálu vůči třetím zemím včetně přímých investic do finančních služeb.

Varianta 2 – na pobočky zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP budou uplatňována obdobná pravidla jako na pobočky bank ze zemí EU za předpokladu splnění požadavku srovnatelného dohledu a uplatnění principu reciprocity

Tato varianta klade důraz na licenční proces, v jehož rámci je posuzována žádost zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP, která hodlá zřídit na území ČR svou pobočku. Vedle posouzení splnění požadavků stanovených zákonem již v současné době, jako např. dostatečný objem a průhlednost původu finančních prostředků, důvěryhodnost zahraniční banky, odborná způsobilost osob navrhovaných do vedení pobočky, by bylo rovněž třeba předem prokázat srovnatelnost provádění dohledu v zemi sídla zahraniční banky s podmínkami a požadavky kladenými na bankovní dohled v ČR, resp. EU.¹¹

Licence by měla být udělena pouze v případě, že zahraniční dohled je srovnatelný s dohledem vykonávaným v ČR, resp. EU,¹² a že bude uplatněn princip reciprocity, pokud by naopak banka se sídlem v ČR zřizovala v zemi sídla zahraniční banky svou pobočku. Aplikace principu reciprocity zacházení s pobočkami by vyžadovala umožnit v zákoně dostatečnou volnost, aby byly vytvořeny předpoklady pro uzavírání dohod mezi příslušnými orgány bankovního dohledu, tj. ČNB a orgány dohledu odpovědné za dohled nad zahraničními bankami.

¹¹ Realizace zásady by si konkrétně vyžádala doplnění do zákona o bankách v tomto smyslu:

- a) zahraniční banka musí být dohlížena a regulována minimálně na stejné úrovni, jako jsou dohlíženy a regulovány banky založené v České republice,
- b) povinnost zahraniční banky zasílat ČNB výroční zprávy ověřené auditorem,
- c) uzavření smlouvy mezi ČNB a orgánem dohledu země sídla zahraniční banky o vzájemné spolupráci o výměně informací, vč. informací o změnách v regulaci s dopadem na činnost poboček v zahraničí, pokud tato výměna informací nebude zajištěna jiným způsobem.

¹² Zavedení požadavku na srovnatelnost dohledu by vyžadovalo nejen doplnit zákon o bankách, ale současně stanovit kritéria pro takové posouzení. Bylo by třeba rozšířit zmocnění pro ČNB v zákoně o bankách, pokud by tato kritéria stanovila ČNB vyhláškou.

Splnění požadavku srovnatelného dohledu v zemi sídla zahraniční banky ze třetí země by byl povinen doložit žadatel. Při vyhodnocování ekvivalence dohledu se předpokládá spolupráce ČNB s orgány dohledu zemí EU z důvodu využití poznatků, zkušeností a závěrů z již provedených hodnocení, pokud byla země mimo EU/EHP, kde má sídlo zahraniční banka, již některým z těchto orgánů dohledu posuzována. V této souvislosti je žádoucí vzít v úvahu i procesy na úrovni EU směřující ke sjednocování postupů orgánů dohledu. Z návrhů připravovaných v současné době (odhadovaná účinnost od 1. 1. 2013) vyplývá, že posuzování srovnatelnosti výkonu dohledu ve třetích zemích bude probíhat v rámci Evropského orgánu pro bankovnínictví (EBA). Budou se na něm podílet jeho členové – národní orgány dohledu, tedy i ČNB. Poté, co orgány dohledu vyhodnotí danou třetí zemi jako zemi se srovnatelným dohledem, bude na internetových stránkách EBA uveřejněn seznam takových zemí. ČNB se s přístupem nemusí ztotožnit, pokud vysvětlí, proč se od něj odchyluje (jde o tzv. princip „dodržuj nebo vysvětli“, „comply or explain“).

V případě, že by nebylo možné využít dříve provedená hodnocení orgánu dohledu členského státu EU či stanovisko EBA, případně by se ČNB s takovým stanoviskem neztotožnila, prokazovala by srovnatelnost dohledu zahraniční banka, přičemž by současně nesla náklady související s vyhodnocením ekvivalence dohledu, které by ČNB musela analyzovat.

Vzhledem k potřebě získat dostatek informací o regulovaném subjektu, je pro ČNB nezbytná úzká spolupráce se zahraničním orgánem dohledu země sídla zahraniční banky. Za tím účelem by mohla být uzavírána memoranda o spolupráci. Lze říci, že je obvyklou praxí, že jsou taková ujednání mezi orgány dohledu uzavírána.¹³

Tato varianta předpokládá stejné zacházení jako s pobočkami bank se sídlem v EU, tedy že na pobočku nebudou aplikována pravidla kapitálové přiměřenosti a angažovanosti ani pravidla pro posuzování aktiv. Požadavky na řídicí a kontrolní systém včetně řízení likvidity a požadavky na uveřejňování informací by byly aplikovány přiměřeně.

Odůvodnění varianty

Při uplatnění této varianty bude dohled vykonáván pouze částečně. Výchozím předpokladem je, že dohled uplatňovaný v zemi sídla zahraniční banky je na srovnatelné úrovni s dohledem uplatňovaným v ČR, resp. EU. To by mělo prokázat vyhodnocení provádění dohledu a uplatňování požadavků ve třetí zemi. Dále se vychází ze skutečnosti, že pravidla resp. systémy řízení jsou centralizovány na úrovni centrály, aktivity poboček jsou omezeny a významné rozhodovací procesy se uskutečňují zpravidla mimo pobočku.

Kapitálová přiměřenost a angažovanost a pravidla pro kategorizaci pohledávek se neuplatňují, neboť předpokladem vstupu do sektoru je kladné vyhodnocení srovnatelnosti dohledu, tedy

¹³ Uzavřené memorandum by mohlo být příp. i podmínkou vstupu pobočky na bankovní trh ČR.

mj. že pravidla obezřetného podnikání, licenční podmínky a výkon dohledu nad zahraniční bankou budou srovnatelné s podmínkami aplikovanými v ČR, resp. EU.

V oblasti likvidity by byla ponechána stejná pravidla jako pro pobočku banky z EU.^{14,15}

Pokud jde o aplikaci ostatních pravidel obezřetného podnikání, bylo přihlédnuto k výsledku šetření postupu orgánů dohledu zemí EU. Z něj vyplynulo, že většina zemí, které odpověděly na dotazník, vyžaduje na pobočkách plnění „ostatních“ pravidel řídicího a kontrolního systému stejně jako u bank. Tento přístup mají i země, které neregulují kapitálovou přiměřenost a angažovanost jako např. Velká Británie. Ostatní pravidla obezřetného podnikání na pobočky neuplatňuje pouze Španělsko, Slovinsko a Polsko.

Tato varianta je založena na úzké spolupráci se zahraničním orgánem dohledu. Předmětem této spolupráce by měla být výměna informací, obzvláště týkajících se eventuálních změn v prováděném dohledu a nastavených pravidlech, a stanovení zásad společného postupu při řešení krizové situace zahraniční banky s dopadem na její pobočku v ČR. Důležité by však bylo, aby výměna informací probíhala na odpovídajícím základě. Informace by měly být poskytovány v dostatečném rozsahu a předstihu tak, aby mohla protistrana případně na provedené změny odpovídajícím způsobem reagovat.

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 2

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none">Nesnížená atraktivita ČR pro vstup nových subjektů bez ohledu na jejich sídlo.Posílení důvěryhodnosti a stability bankovního sektoru v ČR.Regulace znamenající stejné zacházení s pobočkami bez ohledu na jejich sídlo (EU nebo třetí země) – regulace nediskriminující na základě země původu banky.	<ul style="list-style-type: none">V rámci členských zemí EU minimálně uplatňovaný přístup (UK, Irsko, Kypr, Malta, Bulharsko).Náklady na prokázání srovnatelnosti dohledu.Uzavírání memorand o spolupráci ČNB.Vyžaduje značné zásahy do stávající právní úpravy.

¹⁴ Na pobočky zahraničních bank se vztahuje požadavek na plnění povinných minimálních rezerv, předkládají také hlášení o likviditě podle zbytkové splatnosti – toto hlášení je na měsíční bázi.

¹⁵ Regulace a dohled nad likviditou pobočky v praxi není příliš efektivní, protože řízení likvidity je obvykle centralizováno - likvidita se řídí pravidly centrály v zahraničí - a dohled je prováděn domácím orgánem dohledu. V poslední době probíhají v EU jednání s cílem zefektivnit dohled v oblasti likvidity. Dohled nad likviditou bude pravděpodobně směřovat ke koncentraci dohledu směrem k domácímu orgánu dohledu a zrušení výkonu dohledu nad likviditou pobočky hostitelským orgánem dohledu.

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitivita	Náklady a negativa
ČNB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omezení nákladů spojených s prokázáním srovnatelnosti dohledu, pokud by srovnatelnost dokládala zahraniční banka nebo by ČNB souhlasila s vyhodnocením provedeným orgány dohledu v rámci EBA. ▪ Získání nezbytných informací o pobočce, ale i zahraniční bance v rozsahu dohodnutém v memorandu s daným orgánem dohledu ze třetí země. ▪ Menší zátěž ČNB při výkonu dohledu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vyšší nároky v rámci procesu licencování – vyhodnocení podkladů zahraniční banky prokazující srovnatelnost dohledu, pokud se žadatel nemůže odkázat na vyhodnocení v rámci EBA. ▪ Nároky spojené s uzavřením memoranda a následnou spoluprací s orgány dohledu země sídla pobočky. ▪ Snížení úrovně kontroly nad pobočkou zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP v oblastech plnění obezřetnostních pravidel.
Instituce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Menší náklady na činnost v důsledku nevyžadování plnění obezřetnostních pravidel. ▪ Stejně podmínky přístupu k pobočkám ze třetích zemí a zemí EU, pokud je prokázán srovnatelný dohled. ▪ Potencionálně nižší náklady pro subjekty působící v ČR v důsledku efektivní prevence finančních problémů pobočky resp. zahraniční banky. ▪ Posílení konkurenčního prostředí. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Náklady na prokázání srovnatelnosti dohledu, pokud se žadatel nemůže odkázat na vyhodnocení provedené v rámci EBA nebo se ČNB s hodnocením EBA neztotožnila.
Spotřebitelé	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencionálně lepší nabídka bankovních služeb v důsledku zvýšené konkurence na trhu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencionální náklady pro klienty v případě problémů pobočky.

Zhodnocení varianty

Varianta 2 představuje obdobný přístup, který je uplatňován na pobočky z členských zemí EU, kdy ČNB sleduje finanční a obezřetnostní situaci celé banky prostřednictvím informací od zahraničního bankovního dohledu, přičemž dohled na místě v pobočce zahraniční banky ČNB vykonává jen v omezeném rozsahu. Hlavním rizikem této varianty je snížení úrovně kontroly nad pobočkou zahraniční banky se sídlem mimo EU/EHP v oblastech plnění obezřetnostních pravidel, kdy případné problémy v činnosti zahraniční banky resp. její pobočky by prioritně, ne však výlučně, řešil zahraniční orgán dohledu. Podle ustanovení § 26 zákona o bankách je ČNB oprávněna, zjistí-li nedostatky v činnosti pobočky zahraniční banky, uložit opatření k nápravě. Podle ustanovení § 34 odst. 1 zákona o bankách je ČNB při přetrvávání závažných nedostatků v činnosti pobočky zahraniční banky oprávněna odejmout licenci.

Za negativní lze rovněž považovat dodatečné administrativní náklady pro ČNB¹⁶ a poměrně vysokou náročnost na provedení vyhodnocení úrovně a kvality dohledu státu sídla zahraniční

¹⁶ Jde o vysoce citlivou, až politickou záležitost. V rámci Groupe de Contact byla provedena analýza testu ekvivalence dohledu ve Švýcarsku a v USA a analýzy by měly být provedeny i pro další nečlenské státy. Analýzy jsou však časově náročné – trvají déle než rok. Současně jsou určitá omezení pro analýzu právního rámce země mimo EU/EHP – např. získání anglické verze různých zákonů z těchto zemí může být problematické a jejich vyhodnocení nákladné.

banky, pokud by povinnost doložení byla na ČNB a nebyla uložena zahraniční bance. Náklady zahraniční banky (i ČNB) by bylo možné omezit, příp. eliminovat, pokud by bylo provedeno vyhodnocení v rámci EBA a ČNB by se s takovým vyhodnocením ztotožnila.

V neposlední řadě je varianta spojena s rizikem nižšího uspokojení věřitelů. Finanční zdroje poskytnuté zahraniční bankou pobočce na začátku její činnosti jsou zpravidla spojeny s počátkem podnikání pobočky. V průběhu času tak, jak pobočce narůstá objem depozit, může zahraniční banka poskytnuté zdroje stáhnout a pobočka může v zásadě podnikat pouze s cizími zdroji. V případě, že by se pobočka zahraniční banky stala insolventní a byl na ni následně v souladu s právem ČR prohlášen konkurs, může zahraniční banka pobočku obětovat, pokud by reputační riziko nebylo významné.

S ohledem na uvedené by tato varianta kladla odpovídající nároky na spolupráci ČNB se zahraničním orgánem dohledu vč. výměny informací, pro kterou jsou stanovovány podmínky v memorandech uzavíraných mezi regulátory.

Varianta 3 – na pobočky zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP budou uplatňována obdobná pravidla jako na tuzemské banky při splnění požadavku srovnatelného dohledu

Obsahem této varianty jsou vyšší nároky kladené na zmíněné pobočky, neboť spočívá v uplatňování obdobných pravidel obezřetného podnikání na pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP jako jsou aplikovány ve vztahu k bankám, právnickým osobám, se sídlem na území ČR.

Konkrétně to znamená:

- licenční podmínky by byly doplněny požadavkem na srovnatelnost dohledu v zemi sídla zahraniční banky, kterou by prokazovala zahraniční banka. Tato podmínka by tedy doplňovala požadavek podle v současné době platného zákona, kdy zahraniční banka musí zároveň s žádostí o licenci doložit závazek zahraničního orgánu dohledu, že bude provádět dohled nad danou pobočkou;
- další novou licenční podmínkou by bylo prokázání neexistence překážky v právním řádu země sídla zahraniční banky bránící efektivní výměně informací mezi orgánem dohledu zahraniční banky a ČNB,
- pravidla obezřetného podnikání by byla uplatňována stejně jako by se jednalo o banku se sídlem na území ČR, resp. dceřinou společností zahraničního subjektu,¹⁷

¹⁷ Platná právní úprava (§12a zákona o bankách) ukládá pobočce banky ze třetí země (pobočka zahraniční banky, která nepožívá výhody jednotné licence podle práva EU) povinnost dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla angažovanosti (§ 13 zákona o bankách). Pokud se týká kapitálové přiměřenosti, v zákonu chybí zmocnění pro ČNB stanovit vyhláškou pravidla pro výpočet kapitálové přiměřenosti takovou pobočkou.

- byla by stanovena minimální výše poskytnutých finančních zdrojů a stanoven požadavek, že finanční zdroje poskytnuté zahraniční bankou pobočce nesmí klesnout pod tuto minimální výši. Minimální objem poskytnutých finančních zdrojů bude ze stávající výše 150 mil. Kč zvýšen na 500 mil. Kč, tedy na úroveň, která je požadována v případě založení banky,
- pravidla kapitálové přiměřenosti a angažovanosti se budou odvozovat od výše poskytnutých finančních zdrojů,¹⁸
- dohled nad pobočkami bude prováděn ČNB s tím, že současně se žádostí o licenci bude zahraniční banka dokládat ČNB vyjádření orgánu dohledu ze země sídla této banky, že bude nad pobočkou vykonávat bankovní dohled (požadavek stávající legislativy, který nebude změněn),
- ČNB má právo uzavřít se zahraničním orgánem dohledu memorandum o spolupráci mj. za účelem zajištění výměny informací požadovaných ČNB.

Odůvodnění varianty

Tato varianta je založena na posílení pozice ČNB při výkonu dohledu nad pobočkou zahraniční banky. Snahou je vytvořit lepší výchozí podmínky umožňující operativně reagovat na případné výkyvy v činnosti pobočky. To je možné pouze za předpokladu, že ČNB bude v maximálně možné míře dozorovat aktivity této pobočky a mít k dispozici více informací o její činnosti na pravidelné i nepravidelné bázi. Pokud se však zahraniční banka dostane do vážných finančních problémů a domovský orgán dohledu včas na tuto situaci nereaguje, může být konečný výsledek navzdory dohledu ČNB nad pobočkou stejný jako v případě předchozí varianty, u níž se předpokládá z velké části výkon dohledu na pobočkou orgánem dohledu země sídla zahraniční banky.

Popření rozdílu při uplatňování pravidel obezřetného podnikání mezi bankou, právnickou osobou, a pobočkou jako organizační složkou nemůže odstranit rozdíl vyplývající z odlišného právního postavení těchto jednotek, a to i přesto, že lze na pobočku jako organizační složku vyhlásit konkurs (v ČR se jedná o řešení pouze teoretické, neboť k aplikaci této úpravy v praxi zatím nedošlo). Jak bylo uvedeno výše, v případě prohlášení konkursu na zahraniční banku přechází právo nakládat s majetkovou (konkursní) podstatou a výkon práv a plnění povinností, včetně těch, které byly v dispozici pobočky, na zahraničního insolvenčního správce v zemi sídla zahraniční banky.

Pokud jde o splnění podmínky nezbytné pro udělení licence, kterou je povinnost prokázat existenci bankovního dohledu v zemi sídla banky, který je srovnatelný s dohledem v ČR, resp. EU, bylo by možné postupovat stejně, jako je uvedeno u varianty 2, tj. prokázání splnění této podmínky ČNB nebo stanovení této povinnosti zahraniční bance s možností příp. využít vyhodnocení EBA, pokud by bylo k dispozici a ČNB by se s ním ztotožnila. Za nejvhodnější

¹⁸ Ve vyhlášce ČNB č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, bude zohledněno zmocnění vložené do zákona o bankách stanovit např. regulační kapitál.

postup se považuje uložit předmětnou povinnost žadateli – zahraniční bance s tím, že by nemusela zajišťovat vlastní právní analýzy, pokud by existovalo kladné posouzení provedené v rámci EBA a ČNB se s tímto hodnocením ztotožnila.

Varianta 3 neumožňuje aplikaci principu reciprocitu, tj. aby zacházení s pobočkami bank ze třetích zemí a pobočkami bank se sídlem v ČR, pokud by vykonávaly svoji činnost ve třetí zemi, bylo založeno na dohodách příslušných orgánů bankovního dohledu, tj. ČNB a orgánu dohledu odpovědného za dohled v dané zemi.

V porovnání s přístupem zemí EU, viz kapitola 2.1.1 Pravidla EU pro pobočky zahraničních bank se sídlem mimo EU/EHP, tato varianta znamená, že **nebude možné upustit od žádného z regulatorních požadavků, a to i přes splnění podmínky srovnatelného dohledu, která bude podmínkou udělení licence.**

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 3

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimalizace rizik plynoucích z činnosti poboček bank ze třetích zemí na území ČR, neboť zahraniční orgán dohledu se předem zaváže k provádění dohledu nad pobočkou a současně ČNB bude dohlížet danou pobočku, jako by byla banka se sídlem v ČR. ▪ Rovnocenné podmínky pro činnost poboček bez ohledu na zemi sídla centrály a bank se sídlem v ČR. ▪ Větší stabilita bankovního sektoru ČR. ▪ Vyžaduje menší zásah do stávající právní úpravy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ V rámci zemí EU poměrně přísný přístup. Plnění obezřetnostních pravidel je vyžadováno v plném rozsahu bez možnosti poskytnutí úlev, ačkoli je současně stanovena podmínka srovnatelného dohledu. ▪ Nižší atraktivita ČR pro vstup nových subjektů, neboť jiné země EU využívají např. možnost upustit od plnění obezřetnostních požadavků. ▪ Nezaručuje absolutní nápravu v případě problémů banky nebo v důsledku neúčinného dohledu v zemi sídla zahraniční banky.
ČNB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lepší podmínky pro efektivní dohled v ČR, neboť k provádění dohledu nad pobočkou se zaváže zahraniční orgán dohledu a na splnění v ČR stanovených pravidel bude dohlížet ČNB. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vysoké nároky na dohled nad plněním stanovených pravidel v ČR. ▪ Spolupráce s orgány dohledu vč. uzavření memorand. ▪ Není možná dvoustranná dohoda mezi regulátory, v rámci které by byl dohodnut reciproční přístup k pobočkám. ▪ Pokud zahraniční orgán dohledu včas nezasáhne vůči zahr. bance, nemusí ČNB včas odvrátit problémy v pobočce.

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitivita	Náklady a negativa
Instituce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rovnocenné podmínky pro činnost bank se sídlem v ČR a poboček zahraničních bank v ČR. ▪ Posiluje zdravé konkurenční prostředí. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vysoké nároky na prokázání existence dohledu v zemi svého sídla srovnatelného s dohledem a požadavky stanovenými v rámci ČR, resp. EU, pokud se ČNB neztotožní s vyhodnocením dané země, které by provedla EBA. ▪ Vysoké náklady na prokázání neexistence překážek k efektivní výměně informací mezi orgánem dohledu země sídla zahraniční banky a ČNB ▪ Vysoké nároky na zahraniční banky resp. jejich pobočky na činnost v ČR. ▪ Neexistence možnosti aplikovat reciproční přístup, tj. požadavky dle dohody orgánů dohledu v ČR a země potenciální působnosti pobočky banky se sídlem v ČR.
Spotřebitelé	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vyšší úroveň ochrany spotřebitelů. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencionální náklady pro klienty v případě problémů pobočky.

Zhodnocení varianty

Realizace této varianty přispěje k větší stabilitě bankovního sektoru především tím, že kromě toho, že ČNB obdrží závazek orgánu dohledu provádět dohled nad pobočkou (požadavek dle platné právní úpravy), bude mít možnost ve větší míře zasahovat do činnosti pobočky v návaznosti na aplikaci pravidel obezřetného podnikání a přijímat včas nápravná opatření vůči pobočce, pokud tato pravidla nebudou dodržována. Současně bude zvýšena úroveň ochrany věřitelů v případě konkursu pobočky, neboť ukládá soustavně držet minimální výši finančních zdrojů v pobočce, přičemž objem finančních zdrojů bude muset současně odpovídat aktivitám pobočky a jejich rizikovosti.

Na druhé straně bude tato varianta spojena s vyššími náklady na výkon dohledu ČNB. I přes prováděný dohled nad pobočkou zahraniční banky ze strany ČNB však nelze nahradit absenci nebo špatný výkon dohledu orgánem dohledu nad zahraniční bankou a zabránit krachu pobočky zahraniční banky. Současně lze uvažovanou variantu hodnotit jako poměrně restriktivní a může snižovat atraktivitu ČR pro vstup nových subjektů.

Pro zahraniční banky bude tato varianta znamenat vyšší náklady nejen v souvislosti s podáním žádosti o licenci ale i na jejich činnost. Žadatel o licenci bude muset prokázat existenci srovnatelného dohledu, pokud by nebylo možné odkázat se na vyhodnocení EBA (např. toto hodnocení nebude provedeno) nebo pokud se ČNB s takovým vyhodnocením neztotožní.

Tato varianta neumožňuje přístup aplikovaný v některých zemích EU, tj., aby ČNB od některého z požadavků upustila, ať již na základě prokázání srovnatelného dohledu nebo i za

předpokladu dohody mezi regulátory o recipročním přístupu k požadavkům na pobočky bank provádějící činnost v druhé zemi.

Výběr nejvhodnějšího řešení

K **nulové variantě** není možné přistoupit. Rizika spojená s nečinností lze hodnotit jako významná a nečinnost není žádoucí jak pro spotřebitele, tak pro účastníky trhu a v konečném důsledku ani pro ekonomiku ČR.

K **variantě 1** spočívající v zákazu vstupu pobočkám zahraničních bank ze zemí mimo EU/EHP na finanční trh není rovněž možné přistoupit. Tato varianta by představovala porušení našich závazků vyplývajících z členství ČR v OECD a závazků vůči WTO/GATS a byla by v rozporu s právem EU.

Varianta 2 předpokládající rozšíření podmínek pro udělení licence zahraniční bance pro její pobočku a prokázání srovnatelnosti dohledu v zemi sídla zahraniční banky nebyla shledána jako vhodné řešení. Při této variantě by nebyla zajištěna kontrola nad pobočkou zahraniční banky ze třetí země v oblastech plnění obezřetnostních pravidel. Analýzy srovnatelnosti zahraničního dohledu by předkládala zahraniční banka. Mohly by však být spojeny s dodatečnými administrativními náklady ČNB, pokud by bylo třeba, aby ČNB posuzovala materiály žadatele dokládající splnění této podmínky v situaci, kdy by neexistovalo vyhodnocení provedené EBA nebo pokud by se ČNB s takovým vyhodnocením neztotožnila.

Varianta 3 vychází z principu, že na pobočky zahraničních bank z třetích zemí budou uplatňována v zásadě stejná pravidla, která jsou stanovena pro tuzemské banky, včetně dodržování pravidel obezřetného podnikání (kapitálové přiměřenosti, angažovanosti a kategorizace pohledávek), přičemž není umožněno, aby bylo možné od některého z regulatorních požadavků upustit, a to i při splnění požadavku, že v zemi sídla zahraniční banky je vykonáván dohled srovnatelný s podmínkami a přístupy uplatňovanými v ČR. Varianta byla preferována Bankovní radou ČNB, neboť byla shledána jako nejvhodnější řešení, které naplňuje účel právní úpravy. Přispěje k větší stabilitě bankovního sektoru a vytvoří předpoklady pro větší ochranu věřitelů v případě konkursu. Tato varianta byla návazně předložena k projednání MF. V rámci prací na legislativním návrhu byla rovněž sjednocena terminologie a byly doplněny požadavky na zahraniční banky, které budou plnit vůči ČNB.

Promítnutí varianty 3 do zákona o bankách nebude mít žádné okamžité dopady, pokud by šlo o činnost zahraničních bank ze třetích zemí, neboť tyto banky v současné době nepůsobí prostřednictvím svých poboček na území ČR.

2.2 Technické změny

2.2.1 *Obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami*

Ustanovení § 1 odst. 3 písm. m) zákona o bankách opravňuje banku k obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem. Devizové hodnoty jsou vymezeny v § 1 písm. d) zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, jako peněžní prostředky v cizí měně, zahraniční cenné papíry a dále penězi ocenitelná práva a závazky od nich odvozené.

Na základě výše uvedeného ustanovení není současnou úpravou v zákoně o bankách explicitně vyloučeno, aby banka na základě povolení dle písm. m) prováděla některé derivátové obchody, neboť je možné tyto derivátové obchody považovat za penězi ocenitelná práva a závazky odvozené od peněžních prostředků v cizí měně, tedy devizové hodnoty.

Povolení obchodovat na vlastní účet nebo účet klienta s devizovými hodnotami, které jsou současně investičními nástroji ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, by však mělo být součástí povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry, tzn. bance by k takové činnosti mělo být uděleno oprávnění dle § 1 odst. 3 písm. h) zákona o bankách, tj. povolení k poskytování investičních služeb podle zvláštního právního předpisu. Ustanovení § 1 odst. 3 písm. m) je nesprávnou implementací odstavce 7 přílohy č. I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu, a je proto třeba je uvést do souladu s uvedenou směrnicí.

Z bank se sídlem v ČR v současné době nemají povolení k činnosti podle § 1 odst. 3 písm. m) pouze 2 banky, 17 licencovaných bank nemá dosud plné povolení k poskytování investičních služeb podle § 1 odst. písm. h) (povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry). K 30. listopadu 2010 vykazovaly operace s měnovými deriváty 3 banky, které nemají povoleno poskytování investičních služeb podle § 1 odst. 3 písm. h).

Varianta 0 – ponechání současného stavu

Varianta předpokládá, že stávající právní úprava zůstane beze změny.

Varianta 1 – obchodování s devizovými hodnotami, které jsou investičními nástroji na základě uděleného oprávnění

Varianta znamená zpřesnění stávajícího znění ustanovení § 1 odst. 3 písm. m) zákona o bankách v podobě úpravy vymezení činnosti tak, aby se povolení k činnosti podle tohoto ustanovení nepřekrývalo s povolením k činnostem podle § 1 odst. 3 písm. h).

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 1

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none">Zpřesnění stávající právní úpravyOdstraní se riziko sankcí ze strany EU	
ČNB		<ul style="list-style-type: none">Dodatečné náklady související s vydáním nové licence.
Instituce	<ul style="list-style-type: none">Rovné podmínky pro všechny subjekty	<ul style="list-style-type: none">Dodatečné náklady související se změnami v licenci v případě 3 bank.
Spotřebitelé		

Vyhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Činnosti dle § 1 odst. 3 písm. m) zákona o bankách, pokud představují investiční službu, i když jsou uvedeny zvlášť a nikoli v rámci § 1 odst. 3 písm. h), je třeba zařadit pod povolovací režim povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry, nikoli pouze pod bankovní licenci podle § 1 odst. 3 písm. m). Nečinnost není vhodným řešením, neboť je spojena s rizikem, že by ČR mohla být případně sankcionována ze strany orgánů EU za nesprávnou implementaci směrnice 2006/48/ES, popř. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů.

Varianta 1 bude znamenat nutnost požádat o změnu licence v případě 3 bank. Bude třeba stanovit dostatečnou lhůtu pro uvedení aktuálního stavu do souladu se zákonem.

2.2.2 Povolení k výkonu činnosti vydávané Českou národní bankou

Platná právní úprava v § 1 odst. 5 zákona o bankách stanoví, že výkon některých činností banky uvedených v § 1 odst. 3 může být zvláštním zákonem vázán na udělení povolení. Uvedené pravidlo působí v situaci, kdy došlo ke sjednocení dohledu nad finančním trhem, zbytečné obtíže, když vyžaduje, aby ČNB nejprve vydala změnu povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry a následně pak i změnu bankovní licence. Vytváří se tak nadbytečná administrativní duplicita v podobě dvou správních řízení.

Varianta 0 – ponechání současného stavu

Nulovou variantou je ponechání současného stavu, kdy vydání povolení k činnosti a změna licence bude nadále prováděna v rámci dvou samostatných správních řízení.

Varianta 1 – vydáním nebo změnou povolení podle zvláštního předpisu Českou národní bankou dochází současně i ke změně licence

Varianta předpokládá, že v případě povolení vydávaných ČNB bude vydání nebo změna takového povolení v rámci jednoho správního řízení znamenat současně i změnu bankovní licence, a to v rozsahu vyplývajícím z rozhodnutí ČNB podle zvláštního předpisu.

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 1

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none">▪ Odstranění duplicity v podobě dvou správních řízení.	
ČNB	<ul style="list-style-type: none">▪ Snížení administrativních nákladů.▪ Zjednodušení a urychlení správního řízení.	
Instituce	<ul style="list-style-type: none">▪ Snížení administrativních nákladů.▪ Zjednodušení a urychlení správního řízení.	
Spotřebitelé		

Vyhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Varianta 1 zefektivní a zjednoduší správní postup a odstraní se zbytečná duplicita v podobě dvou správních řízení. Časová úspora z navrhovaného zjednodušení administrativních postupů spočívá především ve zkrácení času, který je dosud nutný k sepsání dvou obsahově téměř shodných rozhodnutí. Dále se odstraní nutnost spojovat řízení. Nulovou variantu proto nelze považovat za vhodné řešení. Přijetí varianty 1 nebude klást žádné okamžité nároky na banky.

2.2.3 *Souhlas udělovaný Českou národní bankou podle zákona o bankách resp. podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech*

V platném znění zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech není upravena možnost odejmout licenci bance, resp. povolení družstevní záložně v případě, že ČNB později zjistí, že licence nebo povolení byly uděleny na základě nepravdivých údajů nebo údajů, které byly žadatelem zamlčeny. ČNB dále nemá možnost odejmout udělený souhlas, pokud byl takový souhlas udělen na základě nepravdivých údajů nebo údajů, které byly zamlčeny.

Varianta 0 – ponechání současného stavu

Varianta předpokládá ponechání platné právní úpravy v nezměněném stavu, kdy je banka nebo družstevní záložna i ČNB trvale vázána pravomocným udělením daného souhlasu.

Varianta 1 – zavedení možnosti odejmout udělený souhlas

Varianta dává ČNB možnost odejmout licenci bance, povolení družstevní záložně, resp. udělený souhlas v případě, že byly uděleny na základě nepravdivých údajů nebo údajů, které byly žadatelem zamlčeny.

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 1

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none">▪ Odstranění nežádoucího stavu, kdy ČNB nemá možnost odejmout udělený souhlas.	
ČNB	<ul style="list-style-type: none">▪ Možnost reagovat v případě změny okolností.	
Instituce	<ul style="list-style-type: none">▪ Záruka rovnocenných podmínek pro tržní subjekty.	<ul style="list-style-type: none">▪ Riziko dodatečných nákladů jak pro instituce samotné, tak pro třetí strany plynoucí z případného odejmutí uděleného souhlasu.
Spotřebitelé	<ul style="list-style-type: none">▪ Vyšší míra ochrany spotřebitelů.	

Vyhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Ponechání současného stavu, kdy ČNB nemá možnost odejmout licenci či udělený souhlas nelze považovat za vhodné řešení. Je proto žádoucí způsobem navrhovaným ve variantě 1 rozšířit kompetence ČNB, pokud jde o možnost odejmout licenci nebo udělený souhlas v případech, kdy žadatel v žádosti uvedl nepravdivé údaje nebo podstatné údaje zamlčel.

2.2.4 Postup pro vyřizování stížností klientů

Zákon o bankách ukládá bankám a pobočkám zahraničních bank v § 11 odst. 5 povinnost zavést účinný postup pro vyřizování stížností klientů. Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech však družstevním záložnám takovou povinnost neukládá, čímž dochází ve srovnání s bankami a pobočkami zahraničních bank k neodůvodněnému znevýhodnění jejich klientů.

Varianta 0 – ponechání současného stavu

Varianta předpokládá ponechání platné právní úpravy v nezměněném stavu, kdy spořitelní a úvěrní družstva nebudou mít povinnost zavést postup pro vyřizování stížností klientů.

Varianta 1 - stanovení povinnosti zavést účinný postup pro vyřizování stížností klientů

Varianta spočívá ve stanovení povinnosti spořitelním a úvěrním družstvům zavést účinný postup pro vyřizování stížností klientů, čímž dojde k nastavení jednotných pravidel k bankám a pobočkám zahraničních bank a spořitelním a úvěrním družstvům.

Shrnutí hlavních pozitiv a negativ varianty 1

Dotčené subjekty	Přínosy a pozitiva	Náklady a negativa
Obecné	<ul style="list-style-type: none">Sjednocení pravidel uplatňovaných na banky a spořitelny a úvěrní družstva	
ČNB		
Instituce		<ul style="list-style-type: none">Dodatečné náklady na zavedení postupů pro vyřizování stížností klientů
Spotřebitelé	<ul style="list-style-type: none">Vyšší míra ochrany práv klientů družstevních záložen.	

Vyhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Ačkoliv bude varianta 1 spojena s dodatečnými náklady na zavedení postupů pro vyřizování stížností klientů, dojde k žádoucímu sjednocení pravidel uplatňovaných na banky a spořitelny a úvěrní družstva a zvýšení míry ochrany práv klientů družstevních záložen.

3 Dopad na státní rozpočet

Z navrhované právní úpravy nevyplývají dopady na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty.

4 Implementace a vynucování

Implementace pravidel týkajících se nového přístupu k pobočkám zahraničních bank včetně navrhovaných technických změn bude provedena novelou zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Vynucování nově stanovených pravidel bude probíhat standardně prostřednictvím výkonu dohledu ČNB nad finančním trhem při možnosti využití všech opatření k nápravě a sankčních pravomocí, které dává ČNB k dispozici zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech.

5 Přezkum účinnosti

Nabytí účinnosti návrhu zákona se navrhuje patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení.

6 Kontakty a prohlášení schválení hodnocení dopadů

Osoby, které tuto zprávu vypracovaly:

Ing. Marek Novohradský, oddělení Bankovníctví, odbor Finanční trhy I,

Ministerstvo financí, e-mail: marek.novohradsky@mfcz.cz, tel: +420 257 042 994

Prohlašuji, že předložená zpráva byla připravena v souladu s přílohou usnesení vlády č. 877 ze dne 13. srpna 2007.

podpis nadřízeného zaměstnance

II. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem ČR

Návrh zákona je v souladu s Ústavou založeným ústavním pořádkem České republiky. Návrh zákona přihlíží zejména k čl. 98 odst. 1 Ústavy, podle kterého lze do činnosti České národní banky zasahovat pouze zákonem, a dále k čl. 2 odst. 2 a čl. 26 Listiny základních práv a svobod.

III. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami a slučitelnost s právními akty Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Návrh zákona je v souladu s právem EU, s judikaturou soudních orgánů EU a s obecnými právními zásadami práva EU. Návrh zákona odpovídá principům, z nichž vychází Smlouva mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Finskou republikou, Švédským královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska (členskými státy EU) a Českou republikou, Estonskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Polskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k EU, jak publikováno sdělením Ministerstva zahraničních věcí ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 44/2004 Sb.m.s.

IV. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet:

Z navrhované právní úpravy nevyplývají dopady na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty ani na podnikatelské prostředí České republiky.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Část první (změna zákona o bankách)

K Čl. I

K bodu 1 (§ 1 odst. 3)

Na základě povolení k činnostem podle odstavce 3 písm. m) je v současné době možné, aby banka prováděla některé derivátové obchody, které je možné považovat za penězi ocenitelná práva a závazky odvozené od peněžních prostředků v cizí měně, tedy devizové hodnoty. Povolení obchodovat na vlastní účet nebo účet klienta s devizovými hodnotami, které jsou investičním nástrojem, by však mělo být součástí licence obchodníka s cennými papíry, tzn. bance by k takové činnosti mělo být uděleno oprávnění dle § 1 odst. 3 písm. h).

Vymezení činnosti v odstavci 3 písm. m) se navrhuje upravit tak, aby se povolení k činnosti podle písm. m) nepřekrývalo s povolením k činnostem podle odstavce 3 písm. h). Tzn. písm. m) bude vymezovat obchodování s devizovými hodnotami, které nejsou investičním nástrojem. Povolení k obchodování s devizovými hodnotami, které jsou investičním nástrojem, věcně spadá do činností povolovaných podle písm. h).

K bodu 2 (§ 1 odst. 5)

Podle ustanovení § 1 odst. 5 platí, že výkon některých činností uvedených v ustanovení § 1 odst. 3 může být zvláštním zákonem vázán na udělení povolení. Pokud zvláštní právní předpis podmiňuje výkon některé činnosti udělením povolení, bylo možno takovou činnost povolit v licenci až poté, kdy bylo uděleno povolení podle zvláštního právního předpisu.

Uvedené pravidlo působí v situaci, kdy došlo ke sjednocení dohledu nad finančním trhem, zbytečné obtíže, když vyžaduje, aby Česká národní banka nejprve vydala změnu povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry a následně pak i změnu bankovní licence.

Dochází ke zjednodušení celého řízení o udělování povolení. Jestliže se jedná o povolení vydávaná Českou národní bankou na základě jiných zvláštních předpisů, rozhodne Česká národní banka o udělení tohoto povolení v rámci řízení o udělení licence nebo její změně. Povolení podle zvláštního právního předpisu se pak již nevyžaduje.

K bodům 3, 4 a 6 (§ 1 odst. 6 a 9)

Cílem úpravy v odstavcích 6 a 9 je sjednotit a zpřehlednit zákon v souvislosti s výkonem bankovních činností pobočkami zahraničních bank. Dochází proto k zavedení legislativních zkratk pro jednotlivé typy poboček. V odstavci 6 je zavedena první legislativní zkratka, a to pro pobočku banky působící na území ČR na základě licence (jde o pobočku banky se sídlem mimo EU, resp. ve třetí zemi), pro kterou bude v zákoně používán pojem „pobočka zahraniční banky podle § 5“. Ve stejném odstavci dochází k upřesnění, že zahraniční banka může prostřednictvím své pobočky vykonávat jen činnosti, které jsou pro ni vymezeny v licenci.

V odstavci 9 je nově vymezen pojem „pobočka zahraniční banky“, nicméně nejedná se o jeho definici. Vymezení tohoto pojmu v zákoně o bankách je potřebné i vzhledem k jeho používání v mnoha právních předpisech. Pojem „pobočka zahraniční banky“ se doposud v zákoně o bankách vyskytoval nejednotně, z tohoto důvodu dochází k jeho zpřesnění. Pojem „pobočka zahraniční banky“ se bude vztahovat vždy na případy, kdy ustanovení může být aplikováno jak na pobočky bank ze třetích zemí (stávající pojem „pobočka zahraniční banky, která nepoživá výhody jednotné licence podle práva Evropské unie“; nově pak „pobočka zahraniční

banky podle § 5“), tak na pobočky bank působících na území ČR na základě jednotné licence (jedná se o banky se sídlem na území EU, viz § 5a zákona).

K bodu 5

Dochází k důslednému provedení legislativní zkratky zavedené v ustanovení § 1 odst. 6 napříč zákonem.

K bodům 7 a 8 (§ 4 odst. 1 a 7)

V odstavci 1 dochází k legislativně-technické úpravě a sjednocení textu s úpravou udělování licence zahraniční bance pro její pobočku a také s dikcí zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Dochází zde k jasnému vymezení podkladů, které je nutno k žádosti o udělení licence předložit. Na základě zmocnění stanoví Česká národní banka vyhláškou vzor tiskopisu žádosti o udělení licence a obsah jeho příloh.

V odstavci 7 dochází ke sjednocení požadavků na bezúhonnost pro vedoucí zaměstnance banky a osoby ve vedení pobočky zahraniční banky. Ze závěrů nálezu Ústavního soudu ÚS 35/08 vyplývá protiústavnost požadavku na bezúhonnost jakožto podmínka pro podnikání, pokud je bezúhonnost definována jako neodsouzení za jakýkoli trestný čin. Vzhledem k uvedenému je ustanovení přeformulováno v souladu s ustanovením § 2a odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrových družstvech, které zmíněný nález již částečně zohledňuje.

K bodům 9 až 13 (§ 5)

V odstavci 2 je provedena pouze terminologická úprava vycházející z častějšího výskytu slovního obratu „zřídit pobočku“, neboť organizační složka se zřizuje, nikoli zakládá. Dále dochází k legislativně technické úpravě a důslednému použití spojení „orgán dohledu země sídla zahraniční banky“, které je používáno napříč zákonem.

Dochází ke změně stanovení minimální výše finančních zdrojů, kterou musí zahraniční banka poskytnout své pobočce. Tato částka byla doposud na základě zmocnění v odstavci 5 zákona obsažena v současném § 7 vyhlášky ČNB č. 233/2009 Sb. Důvodem pro novou úpravu, tj. stanovení minimální výše finančních zdrojů v zákoně, je zajištění jednotného přístupu. Pro banku je minimální výše základního kapitálu stanovena v ustanovení § 4. Obdobně by měla být tato povinnost stanovena přímo v zákoně i pro pobočku. Vzhledem k souvisejícím úpravám v § 12a zákona byla tato částka vložena do odstavce 4 písm. a). Na základě návrhu ČNB odsouhlaseného Bankovní radou došlo k jejímu zvýšení z dosavadních 150 mil. Kč na 500 mil. Kč.

Vzhledem k úpravě v odstavci 4 písm. a) je nutná úprava odstavce 5 – tedy vypuštění možnosti stanovení finančních prostředků ve vyhlášce ČNB.

Dále dochází k doplnění povinností, jejichž splnění musí být doloženo v žádosti zahraniční banky o licenci, pokud hodlá na území ČR zřídit pobočku. Tyto nové povinnosti jsou zakotveny v odstavci 4 písm. j) a k). Nově je zaveden požadavek na srovnatelný bankovní dohled v zemi sídla zahraniční banky, tj. používání opatření pro regulaci a dohled v dané zemi alespoň na téže úrovni jako ve Společenství. Splnění požadavku srovnatelného bankovního dohledu by mělo vytvořit lepší předpoklady pro ochranu peněz vkladatelů. Způsob prokazování srovnatelného dohledu bude upraven ve vyhlášce ČNB. Žadatel o licenci dle § 5 bude mít na výběr při předkládání dokladů osvědčujících splnění podmínky srovnatelného dohledu mezi předložením dokladů prokazujících srovnatelnost opatření používaných

pro regulaci a dohled v zemi svého sídla, nebo dodáním odkazu na webové stránky Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA), na kterých bude uveřejněn seznam třetích zemí, kde je vykonáván srovnatelný dohled (z návrhů předložených Evropskou komisí vyplývá, že orgány dohledu členských států Evropské unie budou spolupracovat v rámci EBA na vyhodnocení systému dané země).

Do zákona je nově vloženo písm. k) s cílem umožnit nastolení spolupráce mezi ČNB a orgánem dohledu země sídla zahraniční banky, která bude potřeba pro efektivní dohled nad pobočkou zahraniční banky. Zahraniční banka bude mít povinnost v žádosti prokázat, že právní řád země sídla zahraniční banky nestanoví žádné překážky bránící výměně informací mezi ČNB a orgánem dohledu zahraniční banky. Způsob prokázání bude stanoven ve vyhlášce ČNB.

Zároveň dochází ke sjednocení dikce odstavce 5 s § 4 odst. 1 zákona a k upřesnění dokladů, které je zahraniční banka povinna předložit v rámci své žádosti o licenci.

Nově je zakotven požadavek bezúhonnosti pro osoby ve vedení pobočky zahraniční banky. Tato úprava je obdobná jako úprava nově zakotvená v ustanovení § 4 odst. 7, která vychází z nálezu Ústavního soudu ÚS 35/08, z jehož závěrů vyplývá protiústavnost požadavku na bezúhonnost jakožto podmínku pro podnikání, pokud je bezúhonnost definována jako neodsouzení za jakýkoli trestný čin. Z toho důvodu je navržena formulace tohoto ustanovení v souladu s ustanovením § 2a odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech.

Vzhledem k úpravě v ustanovení § 5a je odstavec 7 nadbytečný, a proto dochází k jeho vypuštění. U stávajícího odstavce 6 dochází pouze k jeho přečíslování, po věcné stránce se nemění.

K bodům 14 až 19 (§ 5a)

V odstavci 1 dochází ke zpřehlednění zákona zavedením legislativní zkratky pro pobočky zahraničních bank působících na území ČR na základě jednotné licence. Dále dochází v tomto ustanovení ke sjednocení terminologie, která je v zákoně dále důsledně používána: „banky se sídlem na území členského státu“. Vzhledem k přijetí nového daňového řádu byla provedena aktualizace ustanovení spolu s normativním odkazem.

V odstavci 4 dochází k doplnění odkazů na ta ustanovení zákona, která se na pobočky ze zemí EU vztahují - § 3 odst. 3 písm. b), § 5n, § 10, § 11 odst. 1, 2 a 4, § 16 odst. 4, § 21, § 24 odst. 1 a 2, § 26bb, § 29a a §37. Tato ustanovení zákona se na pobočky ze zemí EU vztahují bez dalšího. Kromě těchto ustanovení se na tyto pobočky vztahují také § 20b, § 26 a § 38a, které jsou však aplikovatelné pouze za podmínek uvedených v § 5a odst. 5, 6 a 7 zákona.

Dále se odstraňuje věta „které mohou na území ČR vykonávat činnosti podle tohoto zákona bez licence udělené pro ně příslušné zahraniční bance“, neboť tato věta je nadbytečná vzhledem k zavedení legislativní zkratky pro pobočky ze zemí EU. O stejný případ se jedná v odstavci 7.

Ačkoliv došlo k rozšíření výčtu odkazů v odstavci 4, nedochází k zásadnímu rozšíření povinností těchto poboček (pobočky z EU). Jedná se z větší části o legislativně technickou úpravu a důsledné vyjmenování všech ustanovení zákona, která se na tyto pobočky vztahují. K rozšíření povinností dochází v § 11 odst. 1, 2 a 4. Povinnosti vymezené v § 11 odst. 2

se týkají zveřejňování informací ohledně pojištění vkladů, které mohou být požadovány po pobočkách na základě čl. 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů. Další povinnosti vymezené v § 11 se týkají informačních povinností ve vztahu k potencionálním klientům. Informování klientů by mělo být v souladu se zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon lze zařadit mezi zákon spadající do oblasti veřejného zájmu. Je ve veřejném zájmu, aby byli klienti banky dostatečně informováni o službách poskytovaných pobočkou zahraniční banky (k tomuto pojmu viz § 1 odst. 9).

K bodu 20 (§ 5e odst. 1)

Dochází ke sjednocení pojmu „dohled na konsolidovaném základě“, který je v zákoně používán. Dále se odstraňuje legislativně-technická nepřesnost spočívající v chybném odkazu v odstavci 1 písm. c) zákona (srov. odst. 1 písm. a), b)), která byla do zákona o bankách vložena jeho novelou, zákonem č. 126/2002 Sb.

K bodům 21 až 23 (§ 5n)

Změny byly provedeny v návaznosti na zavedení legislativní zkratky v § 5a odst. 1.

K bodu 24 (§ 8)

Pravidla pro organizaci banky se budou nově vztahovat i na pobočky zahraniční banky podle § 5 a povinnosti dané pro členy statutárního orgánu budou muset dodržovat i osoby ve vedení pobočky a její zaměstnanci. Pro přehlednost tohoto ustanovení byl vložen odstavec 5, ve kterém se uvádí, že dané pravidlo pro organizaci banky se aplikuje obdobně na pobočky bank ze třetích zemí.

K bodu 25 (§ 8a)

Odpovědnost členů statutárních orgánů za škodu je nově rozšířena i na členy statutárního orgánu zahraniční banky a osoby ve vedení pobočky zahraniční banky podle § 5.

K bodům 26 a 27 (§ 8b)

Dochází k legislativně technické úpravě ustanovení. V odstavci 1 písm. a) bod 3 dochází k legislativně technickému zpřesnění napříč zákony regulující finanční trh. V odstavci 1 a 3 dochází k vypuštění spojení „pobočka zahraniční banky, která nepožívá výhody jednotné licence podle práva Evropského společenství (Evropské unie)“ vzhledem k úpravě odstavci 6.

K bodu 28

Dochází k důslednému promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 1 odst. 6.

K bodu 29 (§ 10)

Ustanovení bylo rozděleno pro přehlednost do dvou odstavců. Povinnost pro banky zůstává nezměněna. Zápis poboček do obchodního rejstříku je upřesněn a uveden do souladu s dikcí Obchodního zákoníku (ustanovení § 34 odst. 1 písm. b)). Návrh na zapsání do obchodního rejstříku podává zahraniční banka. Tato povinnost se vztahuje na zahraniční banky se sídlem v členských státech i ve třetích zemích. Z toho důvodu je doplněn o toto ustanovení také taxativní výčet v ustanovení § 5a odst. 4.

K bodům 30 až 33 (§ 11a)

Povinnost pobočky zahraniční banky podle § 5 uveřejňovat informace je vymezena v odstavci 1 v samostatné větě, neboť pobočka zveřejňuje odlišné informace než banka.

V odstavci 4 dochází k sjednocení názvosloví se zákonem č. 92/2009 Sb., o auditorech, proto jsou slova „právníčkou, popřípadě fyzickou osobou vykonávající auditorskou činnost podle zákona upravujícího činnost auditorů“ nahrazena slovy „auditorem podle zákona upravujícího činnost statutárních auditorů a auditorských společností“, a zároveň je zrušena poznámka pod čarou.

V odstavci 9 dochází k úpravě textu, která navazuje na úpravu odstavce 1. Pro přesnější pochopení a jednodušší výklad dochází k uvedení odkazu na „odstavec 1“. V odstavci 10 se nově vztahuje povinnost zavést vnitřní postupy i na pobočky ze zemí mimo EU.

K bodu 34 (§ 12 odst. 2)

Dochází k promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 1 odst. 6 a jazykové úpravě odstavce 2.

K bodům 35 až 37 (§ 12a a § 12b)

Povinnost dodržovat kapitálovou přiměřenost a pravidla pro převod rizik se vztahují i na pobočky zahraniční banky podle § 5. První věta v odstavci 1 byla pro zpřesnění rozdělena do dvou. V první větě je zachována povinnost banky dodržovat kapitálovou přiměřenost. Druhá věta se vztahuje na pobočky ze třetích zemí, neboť pro pobočku není relevantní dodržovat kapitálovou přiměřenost na individuálním základě (pojem individuální základ je v zákonu používán pro banku, právníckou osobu, jako celek, nikoliv organizační složku). Dále byla nově zakotvena povinnost pobočky zahraniční banky podle § 5 dodržovat pravidla pro převod rizik. Pobočka zahraniční banky podle § 5 bude povinna udržovat minimální výši finančních prostředků. Vzhledem k zakotvení minimální výše finančních zdrojů poskytnutých pobočce podle ustanovení § 5 odst. 4 písm. a) zahraniční bankou přímo v zákoně, je v ustanovení § 12a odst. 1 uveden odkaz na toto ustanovení.

Pobočka zahraniční banky podle § 5 používá pro výpočet jednotlivých kapitálových požadavků základní nebo speciální přístup a při použití speciálního přístupu se na ní vztahují stejné povinnosti jako na banku.

Ačkoliv v současném zákoně byla pobočce bank ze třetích zemí uložena povinnost dodržovat kapitálovou přiměřenost (viz odstavec 1), v odstavci 8 chybělo zmocnění ČNB stanovit vyhláškou pravidla pro výpočet kapitálové přiměřenosti takovou pobočkou. Zmocnění bylo v tomto smyslu doplněno.

Pro účely výpočtu kapitálové přiměřenosti budou i pobočky zahraničních bank ze třetích zemí používat úvěrové hodnocení vydané předmětnou ratingovou agenturou.

K bodu 38 (§ 14)

První věta se vztahuje pouze na pobočky zahraničních bank ze třetích zemí, proto je zde promítnuta legislativní zkratka z § 1 odst. 6. Druhá věta se vztahuje jak na pobočky ze zemí EU (souvisí s povinností v § 5a odst. 4 – dodržovat pravidla likvidity), tak na pobočky ze třetích zemí. Dochází zde k promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 1 odst. 9.

K bodu 39 (§ 15)

Vzhledem ke změně pojmu pobočka zahraniční banky by pouhá technická úprava ustanovení, tj. vložení nově zavedených legislativních zkratk, působila zmatečně. Dochází proto ke zjednodušení textu, tj. pouze vymezení, jaké předpisy ČNB stanoví. Adresáty podzákoných právních norem zde není nutné uvádět, protože jsou vymezeni v konkrétních

ustanoveních, na které se v ustanovení § 15 odkazuje.

K bodům 40 až 43 (§ 16)

V odstavci 1 závěrečné části je napravena legislativně technická nepřesnost v chybném odkazu na písmeno b).

Dochází k nové úpravě možnosti převodu podniku banky. Dopusud zákon umožňoval převod podniku banky na pobočku zahraniční banky. Při stávající úpravě existovalo pro vkladatele riziko, že na jejich vklady, pokud by byly spolu s podnikem převedeny, by se mohl vztahovat méně výhodný systém pojištění vkladů, než je systém využívaný v ČR. Kupujícím podniku by totiž byla zahraniční banka jako taková (neboť pobočka zahraniční banky je pouze organizační složkou dané banky) se sídlem v jakémkoliv státě.

Z toho důvodu dochází k rozdělení stávající úpravy převodu podniku banky do dvou odstavců. V odstavci 4 je vymezena možnost převodu podniku banky na banky a zahraniční banky z členských států, protože u těchto bank je zaručena ochrana vkladů na stejné nebo obdobné úrovni jako je v ČR.

V novém odstavci 5 vymezena možnost převodu podniku banky na zahraniční banky ze třetích zemí, které na území ČR působí prostřednictvím pobočky. Podmínkou převodu je povinnost prokázat, že vklady budou podléhat systému pojištění pohledávek z vkladů, který jim poskytuje nejméně stejný stupeň ochrany jako systém pojištění vkladů v ČR.

K bodu 44 (§ 16b)

Dochází zde nově k vymezení informačních povinností zahraniční banky vůči ČNB nezbytných pro výkon dohledu prováděný ČNB, a také informační povinnosti vůči svému orgánu dohledu.

Informační povinnost má zahraniční banka, a to v případě personálních změn osob ve vedení pobočky, změn údajů a skutečností, které byly součástí žádosti o licenci, snížení finančních zdrojů poskytnutých pobočce, a dalších skutečností, které mají dopad na fungování a činnost pobočky. Další informační povinnosti se týkají nepříznivé finanční situace zahraniční banky, neboť taková situace může ovlivnit fungování pobočky této banky, a také mimořádné situace na finančním trhu zahraniční banky, protože může dojít k ovlivnění fungování této banky a zprostředkovaně i její pobočky v ČR.

V druhém odstavci jsou vymezeny informační povinnosti zahraniční banky vůči orgánu dohledu země sídla zahraniční banky a týkají se výjimečné situace úpadku nebo konkurzu prohlášeném na pobočku zahraniční banky.

K bodům 45 a 46 (§ 18)

Na pobočku zahraniční banky podle § 5 se bude nově vztahovat zákaz provádět obchody s osobami se zvláštním vztahem k ní nebo její bance (vymezení těchto osob je upraveno v § 19), které by vzhledem ke své povaze, účelu a riziku nebyly provedeny s ostatními klienty.

Úprava odstavce 2 souvisí s odstavcem 1 a umožňuje pobočce zahraniční banky podle § 5 poskytnout úvěr osobám se zvláštním vztahem. Poskytnutí úvěru nebo zajištění závazku je však podmíněno souhlasem statutárního orgánu zahraniční banky, nebo orgánu (či osoby), kterou pro tento účel statutární orgán určil. Tímto ustanovením by mělo být zamezeno střetu

zájmů a nekontrolovatelnému poskytování úvěrů osobám se zvláštním vztahem k pobočce nebo zahraniční bance.

K bodu 47 (§ 19 odst. 1)

Doplnění reaguje na existenci relativně nově zřizovaných výborů pro audit podle zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech.

K bodu 48 (§ 19 odst. 2)

Nově dochází k vymezení osob se zvláštním vztahem k zahraniční bance a její pobočce. Vzhledem k účelu ustanovení je nutné rozšířit vymezení osob se zvláštním vztahem i ve vztahu k zahraniční bance, nejenom k její pobočce. Ustanovení pro banky je pro pobočky aplikováno přiměřeně, neboť ho nelze aplikovat na pobočky v plném rozsahu.

K bodu 49 (§ 19a a § 19b)

Dochází k promítnutí legislativní zkratky zavedené v ustanovení § 1 odst. 6.

K bodu 50 (§19b odst. 2)

Dochází k technické úpravě ustanovení.

K bodu 51 (§ 22)

Dochází ke zpřesnění odkazu a promítnutí legislativní zkratky zavedené v ustanovení § 1 odst. 6.

K bodu 52 (§ 23)

Dochází ke sjednocení úpravy se zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech. Odstraňuje se vazba na běžný rok, který nemusí odpovídat roku účetnímu, který je zde relevantní.

K bodům 53 a 54 (§ 25)

Dochází k promítnutí zavedeného spojení „orgán dohledu země sídla zahraniční banky“, a to v odstavci 1 i 2. Dále je doplněno oprávnění ČNB vykonávat u poboček zahraničních bank podle § 5 kontroly na místě, pro pobočky zahraničních bank ze zemí EU toto oprávnění vyplývá z dosavadního znění ustanovení § 5a odst. 7. Vzhledem ke skutečnosti, že ustanovení § 25 odst. 1 je aplikovatelné na oba typy poboček, je zde uplatněna legislativní zkratka zavedená v § 1 odst. 9.

V odstavci 2 je dále zakotvena možnost ČNB uzavírat memoranda o spolupráci s orgány dohledu země sídla zahraniční banky nebo finanční instituce. V ustanovení § 26c odst. 7 je obdobně zakotveno uzavírání písemných ujednání týkajících se spolupráce v rámci dohledu na konsolidovaném základě, z toho důvodu bylo přistoupeno na obdobnou úpravu i pro dohled nad pobočkami.

K bodům 55 a 56 (§ 26 odst. 1)

V odstavci 1 písm. a) bodu 6 dochází pouze k legislativně technické úpravě, tj. vypuštění slova banky, protože daný bod se bude vztahovat i na pobočky zahraničních bank. Písmeno g) je uvedeno do souladu s novou úpravou ustanovení § 19, a nově se vztahuje i na pobočku zahraniční banky se sídlem v zemi mimo EU/EHP.

K bodu 57 (§ 26 odst. 2)

V odstavci 2 dochází k upřesnění, která písmena se vztahují na které pobočky. Za účelem jasnějšího znění zákona je druhá věta odstavce rozdělena na dvě části podle typu pobočky, na kterou se vztahují. Postup, který může uplatňovat ČNB vůči pobočce zahraniční banky ze zemí EU se nemění. Na pobočku zahraniční banky ze třetích zemí nelze nově uplatnit pouze postup podle ustanovení § 26 odst. 1 písm. d) a f). Postup podle odst. 1 písm. g) a h) může nově ČNB vůči těmto pobočkám uplatnit.

K bodu 58 (§ 26 odst. 3 písm. d))

Dochází k technické úpravě textu. Za nedostatek v činnosti se považuje např. provedení obchodu riskantním způsobem, logicky tedy i provedení více takových obchodů.

K bodu 59 (§ 26 odst. 3 písm. h))

V odstavci 3 je zpřesněno vymezení nedostatku činnosti i pro pobočku zahraniční banky, a to v písm. h), kde dochází k doplnění situace poklesu kapitálu banky o situaci, kdy dojde k poklesu finančních zdrojů pobočky.

K bodu 60 (§ 26 odst. 4)

V odstavci 4 jsou vymezeny subjekty správního řízení. Dochází zde k rozšíření subjektů o zahraniční banku.

K bodu 61 (§ 26 odst. 6)

Dochází se sjednocení úpravy se zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech. Navrhuje se, aby Česká národní banka mohla využít úpravy doručování jednak dle správního řádu a aby speciální způsoby doručování byly vyhrazeny na případy, kdy jednak subjekt, jemuž je třeba rozhodnutí doručit, nespolupracuje a dále na případy, kdy je speciální způsob doručení rychlejší a je třeba jej využít např. v případě rozhodnutí o zavedení nucené správy.

K bodu 62 (§ 26 odst. 7)

Vzhledem k obecné úpravě platné pro všechna řízení dle zákona o bankách uvedené v ustanovení § 41 odst. 1 je většina pravidel původního znění ustanovení § 26 odst. 7 duplicitních. Ponechává se tedy pouze ustanovení o odkladném účinku rozkladu proti rozhodnutí o pokutě.

K bodu 63 (§ 26 odst. 8)

Pravidlo pro určení lhůty 24 hodin je ve vztahu k některým opatřením k nápravě, u nichž je vyžadována okamžitá účinnost, kontraproduktivní. Navrhuje se tedy ponechat na správním uvážení České národní banky, jakou lhůtu v konkrétním případě stanoví. Lhůta však nesmí být zjevně nepřiměřená, taková by neobstála při soudním přezkumu v rámci soudního řízení správního.

K bodu 64 (§ 26b)

Ustanovení nově obsahuje druhý odstavec. První se nadále vztahuje na banky a druhý vymezuje stejnou povinnost i pro pobočky bank ze třetích zemí. Dle ustanovení odstavce 2 se odstavec 1 vztahuje na zahraniční banku i na její pobočku, neboť ČNB by měla být informována o nepříznivé finanční situaci jak zahraniční banky, tak její pobočky. Další informační povinnost zahraniční banky byla zakotvena v ustanovení § 16b.

K bodům 65 až 69 (§ 34)

V odstavci 1 je doplněno oprávnění ČNB odejmout licenci i v případě, že dojde k úpadku

pobočky zahraniční banky ze třetích zemí, která může být jako taková předmětem řízení o úpadku (viz § 367 a násl. zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jeho řízení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů).

V odstavci 2 je ustanovení doplněno o možnost ČNB odejmout licenci pobočce v případě úpadku nebo závažných nedostatků v činnosti zahraniční banky, neboť je možno očekávat, že by taková situace mohla negativně ovlivnit fungování její pobočky. Rozšíření pravomocí ČNB je v zájmu ochrany stability finančního trhu a také ochrany zájmů vkladatelů.

Odstavec 3 je nově vztažen i na pobočky bank ze třetích zemí.

V rámci sjednocení úpravy na finančním trhu se navrhuje doplnit možnost odejmout licenci též v případě, že byla udělena na základě údajů, které žadatel zamlčel a dále možnost odejmout udělený souhlas (podobnou úpravu již obsahuje § 145 odst. 5 zákona č. 256/2004 Sb.). V současné době nemá Česká národní banka možnost řadu souhlasů udělených podle zákona o bankách „odvolat“, ačkoliv by byly získány na základě nepravdivých informací nebo informací, které nebyly záměrně poskytnuty, a banka i Česká národní banka tak jsou trvale vázány pravomocným udělením určitého souhlasu. Navrhovaná úprava by se měla dotknout zejména udělování souhlasů podle § 12a odst. 4 a 7, § 16 odst. 1, § 16a odst. 2 a 3, § 20 odst. 3, § 29 odst. 3 a § 29a. Při rozhodování o odejmutí souhlasu či povolení je Česká národní banka povinna šetřit práv nabytých v dobré víře.

Výraz „žadatel ... zamlčel podstatné údaje“ by měl dopadat na situace, kdy žadatel neuvedl v žádosti rozhodné skutečnosti, ačkoli byl na ně v řízení dotazován. Není smyslem novely, aby dopadala na případy, kdy žadatel předložil úplnou žádost (odpověděl na všechno, na co byl dotazován), avšak Česká národní banka přesto následně dospěje k názoru, že údaje byly neúplné. Odpovědnost za řádné zjištění skutkového stavu by měla ležet na správním orgánu, samozřejmě s využitím možnosti zastavit řízení při vadách žádosti (§ 66 odst. 1 písm. c) SR).

Dále je třeba doplnit, že „nepravdivé údaje“ způsobilé vyvolat následek odejmutí souhlasu nebo povolení musejí být pro udělení povolení nebo souhlasu rozhodující, tj. takové, že by Česká národní banka povolení nebo souhlas nebyla udělila, kdyby byla bývala znala údaj pravdivý. Pojem tak nemíří na případy např. chyb v psaní.

K bodům 70 a 71 (§ 35)

Dochází k promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 1 odst. 6 a upřesnění, že se ustanovení vztahuje pouze na pobočky bank ze třetích zemí. Dále je v odstavci 1 upřesněno, že ČNB informuje o rozhodnutí orgán dohledu země sídla zahraniční banky.

K bodu 72 (§ 37)

V odstavci 1 jsou rovněž uvedeny pobočky zahraničních bank. Tyto pobočky sice poskytují služby na smluvním základě na základě i jiných právních předpisů, přesto jsou pro větší srozumitelnost zákona zařazeny i do tohoto ustanovení. Odstavec 1 se vztahuje na oba typy poboček, proto je zde promítnuta legislativní zkratka zavedená v § 1 odst. 9.

K bodu 73 (§ 38 odst. 3)

Údaje o záležitostech týkajících se klienta mohou mít pro zpravodajské služby velký význam při plnění úkolů v jejich působnosti, zejména při zajišťování informací o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit významné ekonomické zájmy České republiky nebo informací týkajících se organizovaného zločinu. Pro účely plnění konkrétního úkolu v působnosti

zpravodajské služby (viz § 5 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky) není dosud zakotvena v zákoně o bankách povinnost banky poskytnout zprávu o záležitostech klienta, proto se doplňuje nové písmeno m).

Uvedený návrh je v souladu s mezinárodními závazky České republiky, zejména s Mezinárodní úmluvou o potlačování financování terorismu, která byla vyhlášena pod č. 18/2006 Sb.m.s. a pro Českou republiku vstoupila ve svou platnost 26. ledna 2006. Touto úmluvou se Česká republika zavázala, že přijme opatření na identifikaci a odhalení finančních prostředků použitých anebo určených na účely spáchání teroristických činů touto úmluvou vymezených. Navrhovaná změna zákona o bankách si dále klade za cíl vytvořit právní rámec pro poskytování informací o klientech, na které se vztahují mezinárodní sankce a se kterými je spojeno riziko financování terorismu a přípravy teroristických akcí.

Omezení bankovního tajemství vůči zpravodajským službám je zakotveno v mnoha právních rádech států Evropy – např. v Německu, Maďarsku, Slovensku, Itálii.

Podrobná úprava podmínek a případů, ve kterých mohou zpravodajské služby žádat od bank poskytnutí informací o klientovi, je obsažena v novém § 11a zákona o zpravodajských službách ČR, který je novelizován tímto zákonem (viz. část čtvrtá důvodové zprávy).

K bodu 74 (§38 odst. 6)

Nutnost explicitně zmiňovat daňovou exekuci se jeví jako nadbytečná vzhledem k obecnému průlomu do bankovního tajemství obsaženému odstavci 3 písm. c). V praxi banka nebude stejně moci rozlišit, zda správce daně potřebuje údaje pro daňovou exekuci, nebo pro jiný účel.

K bodu 75 (§ 38 odst. 9)

Úprava odstavce 9 reflektuje nové zavedení legislativních zkratk pro pobočky ze zemí EU a pobočky ze třetích zemí. Pro přehlednost byl v samostatných větách vymezen rozsah, v jakém se ustanovení § 38 vztahuje na pobočky ze zemí EU a v jakém se vztahuje na pobočky ze třetích zemí.

K bodu 76 (§ 38a)

Informační povinnost o podezření, že byl spáchán trestný čin nebo přešůpek se bude vztahovat nově i na pobočky zahraničních bank. Dochází zde k promítnutí legislativní zkratky dle § 1 odst. 9.

K bodu 77 (§ 38d a § 38e)

Dochází k promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 5a odst. 1.

K bodům 78 až 80 (§ 38f)

Vzhledem ke komplikovanosti a nepřehlednosti odstavce 1 dochází ke zrušení jeho poslední věty a přenesení jejího obsahu do odstavce 3. Dále je v ustanovení důsledně uplatněna legislativní zkratka zavedená v § 1 odst. 6.

K bodu 81 (§ 40)

Ustanovení odstavce 6 je nadbytečné, povinnost řádně odůvodnit rozhodnutí vyplývá z obecných správně-právních předpisů. Dochází tedy k vypuštění tohoto odstavce.

K bodu 82 (§ 41a)

Vzhledem k zavedení legislativních zkratk pro pobočky je nutno zpřesnit i legislativní zkratku pro část třináctou (pojištění vkladů). Z toho důvodu je v odstavci 3 nově vymezena legislativní zkratka „banky“. Vzhledem k nové úpravě § 41m dochází k vypuštění druhé věty v odstavci 3, neboť s přijatou změnou ztrácí význam.

K bodu 83 (§ 41d)

Dochází k promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 5a odst. 1.

K bodům 84 až 86 (§ 41l a § 41m)

Dochází k vypuštění § 41l, což znamená, že § 41m se nově vztahuje pouze na pobočky bank působících na území ČR na základě jednotné licence (banky se sídlem v EU). Tato úprava znamená pro pobočky zahraničních bank ze třetích zemí, že budou mít nově povinnost pojistit přijaté vklady u Fondu pojištění vkladů (FPV). Nebudou moci využít postup aplikovatelný na pobočky bank se sídlem v EU, který spočívá v tom, že vklady u těchto poboček mohou být pojištěny v zahraničí a připojištěny ve FPV, pokud by se tak tyto pobočky smluvně zavázaly.

Z toho důvodu dochází v ustanovení § 41m k důslednému promítnutí legislativní zkratky zavedené v § 5a odst. 1. Vzhledem k omezení subjektů, na které toto ustanovení nově dopadá, se dále upravuje dikce odstavce 2.

K Čl. II

Navrhuje se doplnit přechodné ustanovení tak, aby banka nebo pobočka zahraniční banky, která byla oprávněna vykonávat činnosti podle ustanovení § 1 odst. 3 písm. m) zákona o bankách ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona a vykonávala činnosti ve vztahu k devizovým hodnotám, které jsou zároveň investičními nástroji, byla povinna tyto činnosti ukončit do tří měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud zároveň již nemá nebo do té doby nezíská oprávnění podle ustanovení § 1 odst. 3 písm. h) zákona o bankách.

Navrhuje se doplnit změnu ustanovení § 1 odst. 5 zákona o bankách přechodným ustanovením, které stanoví, že řízení zahájená Českou národní bankou v souvislosti s § 1 odst. 5 zákona o bankách, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, která nebyla pravomocně skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadní právní úpravy. Požádala-li tedy např. banka o povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry a Česká národní banka před nabytím účinnosti tohoto zákona již zahájila správní řízení, proběhne toto správní řízení a ukončí se dle dosavadní právní úpravy. Změnu licence a vydání povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry tak nebude Česká národní banka projednávat ve společném řízení.

Část druhá (změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

K Čl. III

K bodům 1 a 2 (§ 1)

Navrhuje se definici družstevní záložny upravit tak, aby byla konzistentní s definicí banky podle zákona o bankách. Navržená úprava reaguje na požadavek z praxe lépe odlišit činnost družstevní záložny od jiných družstevních subjektů, které sice mohou v určitých případech poskytovat úvěry (nebo např. poskytovat leasing nebo provádět jinou finanční činnost), avšak nejsou úvěrovými institucemi ve smyslu evropského práva (2006/48/ES), nemohou tudíž

přijímat vklady od veřejnosti (resp. členů) a regulace podle zákona o družstevních záložnách je pro ně zcela zbytečná. Novou úpravou definice nedochází k věcnému posunu, pouze k technické úpravě ustanovení. Z hlediska právní jistoty je však součástí návrhu přechodné ustanovení, jehož ambicí je takové pochybnosti odstranit. Tato změna nevyvolává nutnost změnit doposud vydaná povolení působit jako družstevní záložna.

K bodu 3 (§ 2a odst. 5 písm. a))

Vzhledem k nálezu ÚS Pl. 35/08 a k navržené úpravě zákona o bankách je nutno zpřesnit rozsah úmyslných trestních činů, podle nichž se posuzuje důvěryhodnost fyzických osob. Spáchání jakéhokoliv úmyslného trestného činu je dle názoru ÚS příliš široké a v rozporu s Listinou základních práv a svobod, proto dochází k zúžení rozsahu na trestné činy související s podnikáním obecně.

K bodům 4 až 7 (§ 3)

V návaznosti na novou formulaci vymezení družstevní záložny je třeba upravit ustanovení § 3 tak, aby činnosti nově uvedené v § 1 odst. 2 písm. a) a b) nebyly v zákoně uvedeny duplicitně.

Z důvodu změn v systematice zákona se navrhuje doplnit přechodné ustanovení, které stanoví, že změnou systematiky nedojde k věcným posunům. Pokud tedy družstevní záložna získala povolení k činnosti např. podle § 3 odst. 1 písm. c) ve znění dosavadní právní úpravy, má se za to, že získala povolení k činnosti podle § 3 odst. 1 písm. a) ve znění ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 8 (§ 7a odst. 1 písm. a) bod 3.)

Dochází k legislativně technickému zpřesnění napříč zákony regulující finanční trh.

K bodu 9 (§ 9)

Dochází ke zpřesnění úpravy a k jejímu sladění se zákonem o bankách.

K bodu 10 (§ 12)

Jedná se o ustanovení obdobné ustanovení § 11 odst. 5 zákona o bankách, které se navrhuje vložit také do zákona o úvěrních a spořitelních družstvech, aby nedocházelo k znevýhodnění spotřebitele. Z pohledu systematiky předpisu se navrhuje využít zrušeného ustanovení § 12.

K bodu 11 (§ 27b odst. 1 písm. b))

Doplňuje se chybějící odkaz na písmeno g) a nově doplněná písmena h) a i).

K bodům 12 a 13 (§ 27b odst. 2 písm. b) a c))

Jedná se o technickou úpravu, písm. b) i c) se týkají osob uvedených v § 7 odst. 1, není je tedy třeba vypisovat, postačí forma odkazu.

K bodu 14 (§ 27b odst. 2 písm. l))

Odstraňuje se legislativně technická nepřesnost spočívající v chybném odkazu.

K bodům 15 až 20 (§ 28 odst. 1)

Dochází ke sjednocení opatření k nápravě s ohledem na zákon o bankách. Není důvodu, aby opatření k nápravě, která lze uložit družstevní záložně, nebyla totožná s těmi, která lze uložit bance (odlišnosti by měly být pouze tam, kde to vyplývá ze zvláštností jednotlivých druhů těchto úvěrových institucí).

K bodům 21 a 22 (§ 28 odst. 4 písm. b))

Nedostatek v činnosti dle ustanovení § 28 odst. 4 písm. b) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech tak, jak je v současnosti definován, neumožňuje České národní bance účinně postihovat taková jednání, která jsou v rozporu se zákonem č. 253/2008 Sb. a prováděcí vyhláškou, popřípadě ustanoveními jiných předpisů než zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, jejichž dodržování Česká národní banka ovšem dohlíží. Je tomu tak v důsledku užití dovětek „vydaných podle tohoto zákona“.

K bodu 23 (§ 28 odst. 4 písm. c))

Navrhuje se sjednocení úpravy se zákonem o bankách, pokud jde o výčet nedostatků v činnosti.

K bodům 24 až 26 (§ 28 odst. 7 až 11)

Smyslem je uvést úpravu řízení o opatřeních k nápravě do souladu s úpravou zákona o bankách (k odstavci 11 viz ustanovení § 26 odst. 11 ZoB, který stanoví časový limit pouze pro řízení o uložení pokuty, nikoliv však obecně pro opatření k nápravě).

K bodům 27 až 30 (§ 28g)

Navrhuje se sjednocení úpravy se zákonem o bankách. Ustanovení o odnětí souhlasu se dotkne zejména udělování souhlasů podle § 1 odst. 7, § 2b, § 2d, § 2e odst. 2, § 4 odst. 4 a 5, § 5a odst. 3, § 8 odst. 5 a 8 a § 13 odst. 4 (viz argumentace k § 34 zákona o bankách).

K Čl. IV

Z hlediska právní jistoty je součástí návrhu přechodné ustanovení, jehož ambicí je odstranit pochybnosti plynoucí ze změny ustanovení § 1. Tato změna nevyvolá nutnost změnit doposud vydaná povolení působit jako družstevní záložna.

Přechodné ustanovení stanoví, že změnou systematiky zákona nedojde k věcným posunům. Pokud tedy družstevní záložna získala povolení k činnosti např. podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) ve znění dosavadní právní úpravy, má se za to, že získala povolení k činnosti podle § 3 odst. 1 písm. a) ve znění ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Část třetí (změna zákona o podnikání na kapitálovém trhu)

K Čl. V

Dochází k legislativně technickému zpřesnění napříč zákony regulující finanční trh.

Část čtvrtá (změna zákona o zpravodajských službách)

K čl. VI

V souvislosti s novelizací § 38 odst. 3 zákona o bankách a s navrhovaným prolomením bankovního tajemství ve prospěch zpravodajských služeb (srov. Část první, novelizační bod č. 73) se navrhuje novelizovat zákon o zpravodajských službách.

Zpravodajské služby jsou státními orgány, které jsou zřízeny k získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky. Vzhledem k tomu, že činnosti, jejichž odhalování je v působnosti zpravodajských služeb, vyžadují ke své realizaci většinou značné finanční krytí, mají tyto informace pro zpravodajské služby veliký význam. Jde

zejména (nikoli výlučně) o činnosti, jejichž důsledky mohou ohrozit významné ekonomické zájmy České republiky, dále informace týkající se organizovaného zločinu, terorismu nebo korupce a v neposlední řadě informace potřebné pro účely bezpečnostního řízení podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

Z hlediska ochrany důležitých hospodářských a bezpečnostních zájmů státu je problematika financování terorismu a organizovaného zločinu ustanoveními trestního řádu řešena jen částečně. § 8 odst. 2 trestního řádu opravňuje státního zástupce resp. předsedu senátu soudu vyžadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, je-li dána „nutnost objasnit či prověřit skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin“. Informace, které zabezpečují zpravodajské služby ohledně organizovaného zločinu a terorismu, jsou však širě vymezenou třídou, než informace o tom, že byl spáchán trestný čin. Činnost zpravodajských služeb směřuje k posílení bezpečnosti také jinými prostředky, než je postižení pachatele za spáchaný trestný čin. Může jít například o získání informací, které jsou předány zahraničním partnerům, kteří pak přijmou kroky k zabránění trestnému činu; informace získané zpravodajskou službou např. o financování teroristických skupin nemusí tedy nutně vyústit v jejich předání českým orgánům činným v trestním řízení. Ustanovení o trestných činech teroru a teroristického útoku podle trestního zákoníku navíc chrání pouze ústavní zřízení, obranyschopnost a základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace. Zpravodajské služby, ačkoli v jejich působnosti je chránit zájmy České republiky, naproti tomu zajišťují také informace, které jsou důležité pro ochranu bezpečnosti jiných států v rámci informační výměny.

Působnost zpravodajských služeb se tedy odlišuje od působnosti policejního orgánu v tom, že zpravodajské služby nejsou zřízeny ke stíhání deliktů, ale zabezpečují informace o činnostech ohrožujících nebo narušujících ústavní zřízení, významné ekonomické zájmy, bezpečnost a obranu České republiky. S pomocí těchto informací mohou ústavní činitelé a orgány veřejné moci přijímat efektivní a včasná opatření zajišťující ochranu těchto zájmů. Významnou součástí činnosti zpravodajských služeb je tedy předcházení negativním dopadům na ekonomické, bezpečnostní či zahraničně politické zájmy České republiky, a to díky zabezpečování a distribuci včasných, kvalitních, objektivních a komplexních zpravodajských informací.

Informace zabezpečované zpravodajskými službami zahrnují informace veřejně přístupné, informace, které jsou sdělovány příslušnými státními orgány, jakož i informace získané specifickými prostředky získávání informací. Jen na základě informací získaných z více zdrojů, případně z různých typů zdrojů, lze vytvořit kvalitní obraz o situaci, případně určit směr dalšího zabezpečování informací. Při zabezpečování informací o organizovaných činnostech ohrožujících výše uvedené hodnoty je úloha zpravodajských služeb nezastupitelná: právě tomu, že jde o orgány specializované na zabezpečování informací, odpovídá jak škála prostředků, jež je jim k tomuto účelu zákonem svěřena, tak i jejich personální a technické zajištění.

Při zabezpečování informací o strukturách, složení a činnosti organizovaných skupin, jejichž záměrem je vyvíjet činnost ohrožující výše uvedené hodnoty a zájmy, je nutno zabezpečit také informace, které se týkají hospodářského zajištění takovýchto skupin. Výkon zpravodajské činnosti na tomto poli však vyžaduje možnost přístupu také k údajům, které jsou součástí bankovního tajemství. Proto se navrhuje zakotvit do zákona o bankách povinnost banky podat právu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, bez souhlasu klienta také na písemné vyžádání zpravodajské služby.

Návrh se s hrozbou zneužití tohoto institutu vypořádává tak, že jej podrobuje kontrole soudní mocí. Tím se zároveň vyhovuje stanovisku České národní banky k této otázce. Vzorem je úprava použití zpravodajské techniky podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, a podle zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství. Návrh tedy vychází z toho, že právní úkony, jimiž zpravodajské služby zasahují do základních lidských práv a svobod, budou právně upraveny podle jednotného schématu. Povolování zpravodajské techniky touto cestou se v praxi již osvědčilo a nečiní žádné problémy. Příslušným k rozhodování je předseda senátu vrchního soudu v Praze (v citovaných zákonech je uveden předseda senátu vrchního soudu příslušného podle sídla Bezpečnostní informační služby, resp. sídla Ministerstva obrany).

Řízení o povolení k použití zpravodajské techniky v citovaných předpisech je koncipováno jako řízení sui generis; obdobně je tomu také v předkládaném návrhu. Je zřejmé, že jde o řízení relativně jednoduchými procesními vztahy: soudní rozhodnutí se vztahuje k získávání informací zpravodajskými prostředky, proto by z hlediska účelu úpravy bylo protismyslné, kdyby se klient banky dověděl, že zpravodajská služba projeví zájem o údaje týkající se jeho záležitostí. Odůvodnění žádosti zpravodajské služby bude zpravidla utajované, bude obsahovat informace získané utajovaným způsobem, u nichž platí, že s každou další osobou, která se s jejich obsahem seznámí, dojde k ohrožení zájmu sledovaného zpravodajskou službou, což je zvláště závažné vzhledem k ochraně informačních zdrojů. Proto ani banka nebude mít možnost seznámit se s obsahem odůvodnění rozhodnutí o povolení k poskytnutí zprávy. Účastníkem řízení tak bude pouze zpravodajská služba; u té se předpokládá odbornost v dané věci, takže se neuplatní např. ani zastoupení v řízení ani institut poučení účastníka. Proces vydání povolení se tak v podstatě omezí na podání zdůvodněné žádosti zpravodajskou službou, její posouzení soudem, které bude spočívat ve vyhodnocení dokumentů (tj. nosičů záznamů v nejširším smyslu) dodaných zpravodajskou službou a následné rozhodnutí. Výslovně se navrhuje, aby proti rozhodnutí soudce nebylo možno podat opravný prostředek. Uvedený návrh je v souladu s mezinárodními závazky České republiky. Sleduje zejména splnění závazku plynoucího z Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu, která byla vyhlášena pod č. 18/2006 Sb.m.s. a pro Českou republiku vstoupila ve svou platnost 26. ledna 2006. Touto úmluvou se Česká republika zavázala, že přijme opatření na identifikaci a odhalení finančních prostředků použitých anebo určených na účely spáchání teroristických činů touto úmluvou vymezených. Navrhovaná změna zákona o bankách si dále klade za cíl vytvořit právní rámec pro poskytování informací o klientech, na které se vztahují mezinárodní sankce a se kterými je spojeno riziko financování terorismu a přípravy teroristických akcí.

Snaha omezit praní špinavých peněz, zamezit organizovanému zločinu a boj proti terorismu podnítily řadu zemí světa k přijetí úprav, které omezují bankovní tajemství vůči některým orgánům státní moci.

Ve **Spojených státech** je bankovní tajemství a jeho prolomení, povinnosti bank uchovávat informace o klientech a transakcích, oznamovat podezřelé aktivity a napomáhat vládním institucím v zjišťování a předcházení praní špinavých peněz zakotven v zákoně o bankovním tajemství (U. S. Bank Secrecy Act) z roku 1970. Roku 2001 byl přijat zákon o sjednocování a posilování Ameriky poskytováním vhodných podmínek potřebných pro stíhání a bránění terorismu (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act, tzv. Patriot Act).

Z tohoto zákona vyplývá, že regulační a bezpečnostní složky sdílí informace s finančními institucemi. V sekci 314(a) zmíněného zákona je stanoveno, že úřad Financial Crimes

Enforcement Network (FinCEN) Ministerstva financí shromažďuje informace chráněné bankovním tajemstvím o transakcích a klientech bank a poskytuje je všem přibližně 59 institucím, které je pro svůj chod potřebují, včetně policie a zpravodajských služeb. Tyto informace jsou poskytovány na žádost a v případě praní špinavých peněz musí být vyčerpány všechny tradiční vyšetřovací metody.

Ze zemí České republiky právní kulturou geograficky bližších je třeba uvést zejména **Slovensko**. Na Slovensku je v zákoně o bankách právo Slovenské informační služby získávat informace, které jsou předmětem bankovního tajemství, formulováno jako výjimka z povinnosti mlčenlivosti uložené ve vztahu k předmětu bankovního tajemství.

Slovenská informační služba má ze zákona o bankách (§ 91 odst. 4 písm. o) zák. č. 483/2001 Z. z.) oprávnění získat zprávu o záležitostech klienta banky, které jsou předmětem bankovního tajemství mj. za účelem boje proti trestné činnosti a terorismu. Pro SIS platí zákonná výjimka z povinnosti uvádět ve vyžádání informací identifikační údaje, pokud by takováto povinnost mohla ohrozit sledovaný předmět zpravodajského zájmu.

Další nepřímou cestou, jakou může Slovenská informační služba obdržet informace chráněné bankovním tajemstvím, je postup podle zákona č. 74/2004 Z. z., o dohledu nad finančním trhem a o změně a doplnění některých zákonů. Podle uvedeného zákona oznamuje Národní banka Slovenska jakožto orgán dohledu nad finančním trhem Slovenské zpravodajské službě zjištěnou neobvyklou obchodní operaci anebo porušení povinnosti subjektů, nad nimiž je vykonáván dohled, při předcházení nebo odhalování legalizace příjmů z trestné činnosti a financování terorismu.

V **Německu** je pravomoc zpravodajské služby BfV (Bundesamt für Verfassungsschutz, Spolkový úřad na ochranu ústavy) zakotvena v zákoně upravujícím spolupráci mezi spolkem a spolkovými zeměmi v záležitostech ochrany ústavy a o Spolkovém úřadu na ochranu ústavy (Bundesverfassungsschutzgesetz, BVerfSchG). Podle ustanovení § 8a odst. 2 citovaného zákona je Spolkový úřad na ochranu ústavy oprávněn získávat informace od poskytovatelů bankovních a finančních služeb a finančních podniků o účtech, majitelích účtů a dalších oprávněných osobách, jakož i o dalších osobách podílejících se na finančních operacích, dále o pohybu finančních prostředků a vkladech, zejména o stavech účtů jakož i o příjmech a výdajích. Podmínkou je existence závažné hrozby chráněným právům, v případě boje proti terorismu lze pak informace chráněné bankovním tajemstvím požadovat pouze v případě, že lze očekávat, že úsilí extremistů směřuje k použití násilí. Příkaz k uvolnění informace vydává spolkový ministr vnitra. Do každého případu musí být zasvěceny také dozorcí orgány Spolkového sněmu, které mají právo veta. Na základě tzv. Bezpečnostního balíčku II spolkového ministra vnitra Otto Schilyho z prosince 2001 jsou tyto kompetence výslovně vztaheny i na Spolkovou zpravodajskou službu (Bundesnachrichtendienst – BND), viz § 2a zákona o Spolkové zpravodajské službě (Gesetz über den Bundesnachrichtendienst, BNDG), který umožňuje BND opatřit si informace potřebné pro plnění jejího úkolu v souladu s § 8a BVerfSchG.

V **Maďarsku** je zpravodajská služba oprávněna požadovat od bank údaje kryté jinak bankovním tajemstvím, je-li to nutné pro provádění úkolů v její působnosti. Finanční instituce jsou povinny bez odkladu vyhovět požadavku mj. zpravodajské služby poskytnout informaci týkající se bankovního účtu jakéhokoli klienta, je-li žádost odůvodněna tím, že bankovní účet nebo bankovní transakce je spojena s nezákonným držením narkotik, teroristickým činem, nezákonným držením výbušnin a destruktivních zařízení, nezákonným držením palných zbraní nebo munice, praním špinavých peněz, jakýmkoli kriminálním činem

spáchaným ve zločinném spolčení nebo organizaci, nedovoleným obchodováním s akciemi nebo manipulacemi na trhu.

Nově je možnost přístupu k informacím chráněným bankovním tajemstvím pro zpravodajské účely zakotvena také ve **Francii**. Podle výnosu ze 4. září 2009 mohou někteří speciálně pověřeni důstojníci z ústředí DCRI získat v rámci svých zpravodajských úkolů přístup k daňovým údajům, na které se dosud vztahovalo daňové tajemství. Za účelem vyšetřování a prevence poškození základních národních zájmů v oblasti veřejné a státní bezpečnosti mohou tito pověřeni úředníci získat od daňové a celní správy informace mj. z rejstříku bankovních účtů (jde o národní rejstřík, v němž se registrují veškerá otevření a uzavření bankovních účtů na jména fyzických a právnických osob provedená na území státu). Toto nové ustanovení usnadní přístup k těmto údajům, které kromě jiného umožní získat informace o lokalizaci jedinců, jejich zdrojích příjmů, jejich zaměstnavatelích apod.

V **Itálii** má podle čl. 13 Reformního zákona zpravodajská služba oprávnění uzavřít protokol o spolupráci s jednotlivými veřejnoprávními orgány. Byly uzavřeny dva protokoly s Italskou bankou, oba zaměřeny na získávání klíčových informací.

Protokoly jsou zaměřeny na dvě hlavní oblasti zájmu:

Finanční aktivita nově vytvořených bank (zkoumání finančních toků, jež mají kapitalizovat nově vzniklé banky, pečlivé prověření akcionářů bank a představenstva, analýza postupu při poskytování úvěrů).

Finanční makléřský systém a bankovní systém (vymezení rizika nezákonnosti, která pochází z makléřského systému, monitorování specifických ekonomických sektorů nebo geografických oblastí, o nichž se předpokládá, že jsou zapojeny do „praní špinavých peněz“ nebo financování terorismu).

Bankovní ústavy jsou povinny poskytnout informaci chráněnou bankovním tajemstvím bezpečnostnímu orgánu za účelem vykonávání své působnosti podle zákona o bezpečnostních orgánech.

Rovněž v **Litvě** má zpravodajská služba VSD (Lietuvos Respublikos Valstybės Saugumo Departamentas) možnost získávat údaje kryté jinak bankovním tajemstvím v případě, kdy jsou potřebná pro plnění úkolů v působnosti této služby. Podle právní úpravy platné v Estonsku jsou bankovní ústavy povinny poskytnout informaci chráněnou bankovním tajemstvím bezpečnostnímu orgánu za účelem vykonávání své působnosti podle zákona o bezpečnostních orgánech.

V **Holandsku** není zatím bankovním institucím uložena povinnost údaje poskytnout. Nicméně r. 2007 byl navržen nový zákon, podle něhož jsou finanční instituce, jako například banky, povinny poskytnout holandské zpravodajské službě AIVD (Algemene Inlichtigen – en Veiligheidsdienst) na požádání údaje chráněné bankovním tajemstvím. Návrh byl přijat Dolní sněmovnou, ale odmítnut sněmovnou Horní. V důsledku mj. pádu holandské vlády není dosud jasný další vývoj tohoto návrhu.

Část pátá (účinnost)

K čl. VII

Účinnost zákona se navrhuje stanovit patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení.